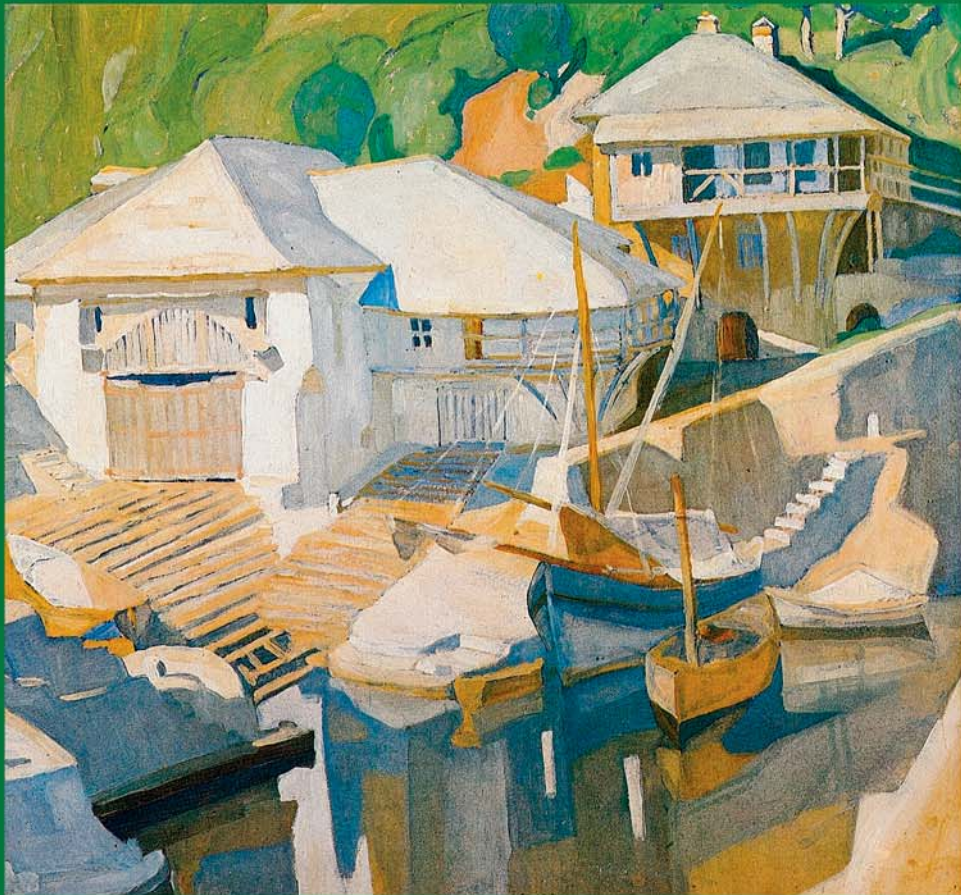

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔτος 61 – Τεύχος 9

Ὀκτώβριος 2012

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδου Εκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς
Ἱπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας κ. Κύριλλος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2011 ΜΕ ΕΝΙΑΥΣΙΑ ΘΗΤΕΙΑ: Ἀρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, Ἀρχιμ. Σωτήριος Κοσμόπουλος, Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Κόκλας, Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Γκουρβέλος, Πρωτ. Θεμιστοκλῆς Χριστοδούλου, Καθηγ. Κων/νος Κορναράκης – ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΓΛΗΣ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη. – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χαράλαμπος Κωστόπουλος – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη, Κων. Χολέβας καί Βασίλειος Τζέρπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος. Ἰπεύθυνος Τυπογραφείου: Χ. Κωβαίος, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380. Τιμή τεύχους 1 € (γιά ἄσους δέν τό δικαιούνται δωρεάν).

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

Ἐξώφυλλο: Σ. Παπαλουκάς, Ἀρσανᾶς στό Ἅγιο Ὅρος.

Τὸ Περιοδικό «Ἐφημέριος» δέν εὐθύνεται γιά τό γλωσσικό ἰδίωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 61

Όκτώβριος 2012

Τεύχος 9

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ Είσοδικόν	3
ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΑΦΟΥΛΙΔΗ Τά Μυστήρια, τό κέντρο τῆς ἐν Χριστῷ ὑπαρξῆς (α΄)	4
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Γιατί χρησιμοποιεῖται ἡ παραβολική γλώσσα;	7
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ Ὁ Χριστός ὡς «Προσφέρων καί Προσφερόμενος» στή Θεία Λειτουργία	8
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΙΩΤΟΓΛΟΥ Κατήχηση καί προσηλυτισμός (β΄)	12
ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Κυριακή ΠΓ΄ Λουκᾶ	14
ΑΡΧΙΜ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ Γ. ΜΥΡΟΥ «Μόνη ἡ Ἁγία Γραφή;»	17
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΛΙΑΝΟΥ Ένας ἀκόμα ἔγγαμος Ἱερέας ἰχνογραφεῖ τή ζωή του, ὡς συζύγου καί πατέρα (β΄)	20
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ (†) Τά ἱερά ἄμφια καί ἡ ἐξωτερική περιβολή τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου	22
ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ Ὁ Ὅσιος Δαβίδ	24
Ἐπικοινωνία	26
Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου	27
Βιβλιοπαρουσίαση	28
Μηνολόγιο	29
Ἱστοριογραφία	29
Ἐφημεριακά	32

III. Σᾶς δόθηκε κάθε δόξα καί καύχησι καί πραγματοποιήθηκε τό γραφικό. «Ἐφαγε καί ἔπιε, καί ἐχόρτασε καί ἐπάχυνε καί μετὰ ἐκλώ- τησησε ὁ ἀγαπημένος».

2. Ἄπ' αὐτό προέρχεται ἡ ζήλεια καί ὁ φθόνος, ἡ διάσταση καί ἡ ἀνυ- πακοή, ὁ διωγμός καί ἡ ἀναρχία, ὁ πόλεμος καί ἡ αἰχμαλωσία.

3. Ἔτσι ξεσηκώθηκαν «οἱ ἀχρεῖοι ἐναντίον τῶν ἐντίμων», οἱ ἀφανεῖς ἐναντίον τῶν ἐνδόξων, οἱ ἀνόητοι ἐναντίον τῶν συνετῶν, οἱ νέοι ἐνα- ντίον πρεσβυτέρων.

4. Γι' αὐτό ἀπομακρύνθηκε ἡ δικαιοσύνη καί ἡ εἰρήνη, γιατί ὁ καθέ- νας σας ἐγκατέλειψε τό φόβο τοῦ Θεοῦ καί ἄρχισε νά μειώνεται ἡ πί- στη σας πρὸς Αὐτόν καί νά μὴν πορεύεται σύμφωνα μέ τὰ προστάγμα- τὰ Του, οὔτε νά συμπεριφέρεται κατὰ τὴν ὑποχρέωση πού ἔχει στό Χριστό, ἀλλά ὁ καθένας σας νά βαδίζει σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες τῆς πονηρῆς καρδιᾶς του καί ἔχετε κυριευθεῖ ἀπὸ ἄδικη καί ἀσεβῆ ζηλο- φθονία, μέ τὴν ὁποία καί «ὁ θάνατος εἰσῆλθε στόν κόσμον».

(Κλήμεντος Ρώμης, Ἐπιστολή Πρὸς Κορινθίους Α',
Χρ. Κρικιώνη, Ἀποστολικοὶ Πατέρες, τ. Α',
University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1995, σελ. 39).

Σεβαστοί πατέρες,

«Τά μυστήρια, τό κέντρο τῆς ἐν Χριστῷ ὕπαρξης» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου τοῦ π. Χρήστος Καραφουλίδη, πού φιλοξενοῦμε στό *Προσόμοια* αὐτοῦ τοῦ τεύχους μέ βάση τίς σχετικές θέσεις τοῦ ἁγ. Νικολάου Καβάσιλα. Εἶναι γνωστή ἡ φράση τοῦ ἁγ. Νικολάου Καβάσιλα ὅτι ἡ Ἐκκλησία «σημαίνεται ἐν τοῖς μυστηρίοις» διά τῶν ὁποίων ἀποκτᾶται μιά νέα ταυτότητα, μιά νέα γέννηση ἐκκλησιαστική. Στή στήλη *Τίνα μέ λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;* ὁ π. Κωνσταντῖνος Παπαθανασίου ἐξηγεῖ «Γιατί χρησιμοποιεῖται ἡ παραβολική γλῶσσα;» ἀπό τόν Χριστό. Ὁ κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς ἀναλύει τό πρόβλημα: «Ὁ Χριστός ὡς Προσφέρων καί Προσφερόμενος στή Θεία Λειτουργία» στή στήλη *Πρός Ἐκκλησιασμόν* καί ὁ κ. Ἀλέξανδρος Καριώτογλου συνεχίζει στή στήλη *Πρός Κατήχησιν τήν ἀναφορά του στό θέμα «Κατήχησι καί προσηλυτισμός»*.

Στή *Διακονία τοῦ Λόγου* ὁ π. Νικόδημος Εὐσταθίου σχολιάζει τό ἀπόσπασμα τῆς *Κυριακῆς Π' Λουκᾶ*, στό ὁποῖο τίθεται τό πρόβλημα τοῦ πλοῦτου καί τῆς ἐκούσιας στέρησής του, ὁ π. Αὐγουστῖνος Μύρου στή στήλη *Πρός Διάκρισιν* ἐξηγεῖ τόν λόγο γιά τόν ὁποῖο οἱ αἰρετικοί προσπαθοῦν νά στηρίξουν τίς θέσεις τους στήν Ἁγία Γραφή καί ὁ π. Κωνσταντῖνος Καλλιανός στίς *Ἐφημεριακές Ἰγνηλασίες* σχολιάζει τό πάντα ἐπίκαιρο ζήτημα «Ἐνας ἀκόμα ἔγγαμος Ἱερέας ἰχνογραφεῖ τή ζωή του, ὡς συζύγου καί πατέρα».

Στή νέα μας στήλη *Παράδοση καί Συνέχεια* ἀρχίζουμε τήν ἀναδημοσίευση κειμένων ἀπό τίς εἰσηγήσεις πού εἶχαν γίνει στήν Ἡμερίδα μέ θέμα «Τά ἱερά ἼΑμφια καί ἡ ἐξωτερική περιβολή τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου» τό 2002. Ἀρχή γίνεται μέ ἀποσπάσματα ἀπό τήν ἐναρκτήρια ὁμιλία τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου. Στήν *Ἐπικοινωνία* θά διαβάσετε ἐνδιαφέρουσες ἀπόψεις, στό *Συναξάριον* θά βρεῖτε τόν «Βίο τοῦ Ὁσίου Δαβίδ», στή *Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου* ὁ κ. Σταῦρος Τερζῆς μᾶς φέρνει τίτλους νέων βιβλίων, στήν *Βιβλιοπαρουσίαση* ἡ κ. Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη διάβασε γιά σᾶς βιβλία πού σᾶς ἐνδιαφέρουν καί συνέλεξε εἰδήσεις ἀπό τίς ἐνορίες τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας μας στό *Μηνολόγιο*. Ὁ π. Γεώργιος Βαμβακίδης, τέλος, στό *Ἐφημεριακά* μᾶς παρουσιάζει θέματα πού σᾶς ἀφοροῦν.

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας,
Διευθυντής Σύνταξης

Τά Μυστήρια, τό κέντρο τῆς ἐν Χριστῷ ὑπαρξῆς (α')

π. Χρήστος Καραφουλίδης,
Ἱ. Μητρόπολις Φλωρίνης, Πρεσπῶν καί Ἑορδαίας

ΣΤΗ ΠΡΑΞΗ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τά μυστήρια ἀποτελοῦσαν τό τέλος τῆς διδασκαλίας καί τήν ἀρχή νέας ζωῆς. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός εἶχε πει στούς μαθητές του ὅτι «Ἵμῖν δέδοται γνῶναι τά μυστήρια τῆς Βασιλείας» (Ματθ. 13, 11). Σέ αὐτή, λοιπόν, τήν ὑπάρχουσα γνώση μπορούμε νά φθάσουμε μόνο ἀπό αὐτό πού μᾶς διδάξε ὁ Χριστός, διότι Αὐτός εἶναι ὁ δρόμος, ἡ θυρίδα, ἡ δίοδος καί τό μυστήριο¹.

Τό ἐπισήμανε, ἄλλωστε, καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἔλεγε ὅτι τό πρῶτιστο καί μεγαλύτερο μυστήριο τῆς πίστεώς μας εἶναι ὁ Χριστός, εἶναι ὁ σαρκωθείς Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος κατέβηκε στή γῆ γιά νά σώσει τόν κόσμο, νά σώσει τόν πλανημένο ἄνθρωπο (Α' Τιμ. 3, 16). Τήν ἴδια θέση ἐντοπίζουμε καί στόν ἅγιο Νικόλαο Καβάσιλα, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε «μιμητής» καί ἀκόλουθος τῆς θεολογίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, λέγοντας ὅτι ἔβλεπε τό κεντρικό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας νά διαθλάται καί νά γίνεται συγκεκριμένο καί ἐνεργό μέσα στό χρόνο καί στό χῶρο. Ὁ Χριστός εἶναι πού συγκροτεῖ καί ὀργανώνει τήν Ἐκκλησία, ὥστε νά ζεῖ καί νά ὑπάρχει. Ὅπως ἔλεγε καί ὁ ἱερός μυσταγωγός ὑπάρχει ἐσωτερική ταυτότητα μεταξύ τοῦ ἱστορικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀκριβῶς καί μεταξύ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ συγκεκριμένου σώματος τοῦ Χριστοῦ καί τῶν μυστηρίων. Τά μυστήρια διευρύνουν οὐσιαστικά τήν ἐνέργεια τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καί παρέχουν σέ ὅλες τίς ὑπάρξεις τήν ἀληθινή ζωή Του². Εἶναι αὐτά πού προεκτείνουν τόν Χριστό μέσα στό χρόνο, μέ ἀποτέλεσμα νά τόν προσλαμβάνει ὅλος ὁ κόσμος καί νά ὑπάρχει μία ἀέναη καί ἐσαεὶ ἀνάκραση τοῦ κτιστοῦ μέ τό ἄκτιστο³.

Μέσα στά ἱερά μυστήρια, κατά τόν Νικόλαο Καβάσιλα, εἰκονίζουμε τήν ταφή Του καί ἐξαγγέλλουμε τό θάνατό Του, ὀλοκληρωνόμαστε ὡς ὑπάρξεις, γεννιόμαστε, μορφοποιούμε καί ἐνωμόμαστε ὑπερφυῶς μέ τόν Χριστό. Καί ὅπως χαρακτηριστικά ἔλεγε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, αὐτά εἶναι ἐκεῖνα μέ τά ὁποῖα ὑπάρχουμε, «ἐν αὐτῷ ζῶμεν καί κινούμεθα καί ἐσμέν» (Πράξ. 17, 28). Αὐτό φαίνεται καθαρά στήν πρώτη γέννηση πού ἀποκτᾶ ὁ ἄνθρωπος μέ τό βάπτισμα, ἐκεῖ ὅπου τοῦ χορηγεῖται ἡ ὑπόσταση τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία τόν ἀποτάσσει ἀπό τόν πονηρό καί τόν συντάσσει μέ Αὐτόν, τόν παίρνει νεκρό καί τοῦ παρέχει ζωή. Κατόπιν, ἔρχεται τό χρίσμα, τό ὁποῖο τελειοποιεῖ αὐτόν πού γεννήθηκε, δίνοντας στή νέα ὑπαρξη δύναμη, ὠθησι καί ἐνέργεια γιά τήν ἐν Χριστῷ ζωῆ. Ἀκολουθεῖ ἡ Θεία Εὐχαριστία, ἡ ὁποία συντηρεῖ καί κρατεῖ τήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη στή ζωή, τῆς χαρίζει πνευματική ὑγεία καί χαρά, τήν τρέφει μέ τόν Ἄρτο τῆς ζωῆς γιά νά διατηρεῖται ἐνωμένη μέ Αὐτόν⁴.

Ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας θεωροῦσε ὅτι ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι τό κεντρικό, τό (ἕνα) Μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας τό ὁποῖο ἀναπαριστᾶ, δηλαδή κάνει ἐκ νέου πραγματικά καί ἐνεργητικά παροῦσα, ὅλη τήν οἰκονομία τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τό πράττουν τό βάπτισμα καί τό χρίσμα. Γι' αὐτόν ὅλα τά μυστήρια τελειοποιοῦνται καί ὀλοκληρώνονται στή Θεία Εὐχαριστία. Τά μυστήρια γι' αὐτόν δέν ἀριθμοῦνται καί δέν ταξινομοῦνται. Γενικά ἡ περί μυστηρίων θεολογία του ὑπῆρξε ἀντίθετη πρὸς τά σχολαστικά ρεύματα τῆς ἐποχῆς του, ἐκεῖνα πού εἰσήγαγαν τόν κλειστό ἀριθμό ἐπτά. Ἐναν κλειστό ἀριθμό μυστηρίων πού ἔγινε γνωστός στήν Ἀνατολή γιά πρώτη φορά ὅταν στή Λυών τό 1274 ὁ Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος κατέθεσε ὁμολογία πίστεως στήν ἐνωτική σύνοδο, στή σύνοδο πού παρευρισκόταν καί ὁ σχολαστικός θεολόγος Θωμᾶς Ἀκινάτης γιά νά μνημονεύσουν μαζί αὐτόν τόν κλειστό ἀριθμό μυστηρίων⁵. Ἐκτός αὐτῶν, ὑπῆρχαν καί ἄλλα σχολαστικά δογματικά ἐγγε-
ριδία πού σχεδόν ἀπομόνωναν τά μυστήρια, παρουσιάζοντάς τα ὡς ἐπτά ἀνεξάρ-
τητες τελετές καί τά ξεχώριζαν ἀπό τό σῶμα καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Μέ ὅλες αὐτές τίς τάσεις καί τίς ἀντιλήψεις, ἡ θεολογία τοῦ Καβάσιλα δέν συμφωνοῦσε καθόλου, διότι τά μυστήρια γι' αὐτόν ἦσαν τελετές καί ὀργανικές λειτουργ-
γίες τοῦ μοναδικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, τά ὁποῖα καταδεικνυαν ἱστορικά, τήν ἴδια τήν Ἐκκλησία. Ὁ ἴδιος τόνιζε: «*Σημαίνεται δέ ἡ Ἐκκλησία ἐν τοῖς μυστηρίοις, οὐχ ἐν συμβόλοις, ἀλλ' ὡς ἐν καρδίᾳ μέλη, καί ὡς ἐν ρίζῃ φυτοῦ κλάδοι καί καθάπερ ἔφη ὁ Κύριος ὡς ἐν ἀμπέλῳ κλήματα... Καί γάρ σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ τά μυστή-
ρια, ἀλλά τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ταῦτα βρώσις ἐστίν καί πόσις ἀληθινή*»⁶.

Αὐτό τό «σημαίνεται» πού ἀναφέρει πολλές φορές ὁ Καβάσιλας μαρτυροῦσε ἕνα βαθύ θεολογικό περιεχόμενο γιά τή σωτηρία τῆς ὑπαρξῆς, περιέκλειε δέ καί ὅλη τήν οἰκονομία τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ κέντρο τῆς ἱστορίας παρέμενε Αὐτός ὁ Χριστός. Τά μυστήρια, λοιπόν, μέσα σέ Αὐτό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐνώνουν τήν κτιστή μέ τήν ἄκτιστη πραγματικότητα, μέσα στά ὁποῖα βρῖσκει ὁ ἱστορικός ἄνθρωπος τήν ἐνό-
τητα τῆς φύσεως καί τῆς ἱστορίας, ἀλλά καί τῆς ὀλοκλήρωσής του⁷. Ὁ Καβάσιλας μέ συμβολισμούς φανερώνει ὅτι τά μυστήρια εἶναι ἐνωμένα μέ τό σῶμα τοῦ Χρι-
στοῦ, λέγοντας ὅτι μοιάζουν μέ τά μέλη μίας καρδιάς, μέ τά κλαδιά ἐνός δέντρου, μέ τά κλήματα τῆς κληματαριάς⁸. Τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀπτό καί ἀληθινό. Πρόκειται γιά ὀργανική συμπλεκόμενη ἱστορική διάσταση, τήν ὁποία θεμελιώνει ὡς μυστήριο, διότι φυσικό καί μεταφυσικό στή θεολογική ὀρολογία δέν χωρίζονται.

Τό γεγονός αὐτό ἀποκαλύπτει ποιός ἦταν ὁ λόγος πού οἱ Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δέν ἀναφέρονταν ποτέ σέ κλειστό ἀριθμό τῶν μυστηρίων. Ὅσο γιά αὐτά πού ἀριθμοῦσε ἡ Δυτική θεολογία, ἤδη ὑπῆρχαν καί ἀναγνωρίζονταν μέσα στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐμμονή στά ἐπτά αὐτά μυστήρια τῆς σχολαστικῆς θεολογίας καί οἱ ἀπομονωμένες ἀνεξάρτητες αὐτές τελετές δημιούργησαν ἀρκετά προβλήμα-
τα καί παρερμηνεῖες στό διάβα τῆς ἱστορικῆς ἐκκλησιαστικῆς πορείας. Παρατηρή-
θηκε, ἄλλωστε, ὅτι στή Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία ὅταν π.χ. ἕνας ἱερεὺς ἤθελε νά τελέσει τό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μπορούσε νά τό τελέσει καί μόνος του, χωρίς τήν παρουσία τοῦ λαοῦ, δηλαδή, τῆς Ἐκκλησίας του. Ἀντίθετα, στήν Ὁρθό-
δοξη Ἐκκλησία καί θεολογία ἕνα τέτοιο γεγονός ἦταν ἀδύνατον νά σταθεῖ, ἦταν ἐντελῶς παράδοξο. Ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι ἔγκυρο μυστήριο, ὅταν ὑπάρχουν μα-

ζι ὁ ἱερέας καί ὁ συναγμένος λαός τοῦ Θεοῦ, διότι τό μυστήριον αὐτό, ἀλλά καί κάθε μυστήριον εἶναι ταυτόσημο καί ἐνωμένο μέ τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ⁹.

Μία ἀκόμη διάκριση πού ἔκανε ἡ σχολαστική θεολογία ἦταν ὅτι χῶριζε τά μυστήρια σέ ὑποχρεωτικά καί προαιρετικά, μία πράξη πού ἦταν ἀπαράδεκτη καί ξένη γιά τήν ὀρθόδοξη θεολογία, διότι, ὅταν εἶσαι ἕνα μέ τό σῶμα, ὅλα τά μυστήρια ὑπάρχουν, κατά προφανῆ τρόπο, στή ζωή τοῦ σώματος καί εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν ἐν Χριστῷ ζωή. Τό ἴδιο ἐγχείρημα ἔκανε καί ἡ προτεσταντική Ἐκκλησία, ὅπου ἐκεῖ μέ μία ιστορικοδογματική ἔρευνα ἀναζήτησαν καί ἀπολογήθηκαν γιά τόν ἀκριβῆ ἀριθμό ἐπτά τῶν μυστηρίων, ὑποστηρίζοντας ὅτι τά μυστήρια τά ἴδρυσεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Διάφοροι ἐρευνητές μέ σχολαστικό τρόπο καί αὐτοί ξεχώρισαν τά μυστήρια σέ ἄμεσα, αὐτά πού ἰδρύθηκαν ἀπό τόν Χριστό, καί σέ ἔμμεσα. Ἐπρόκειτο γιά θέσεις ἄστοχες ὡς πρός τήν ὀρθόδοξη πραγματικότητα, διότι ἡ ἀλήθεια τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία φανερωνόταν στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δέν μπορούσε νά χωριστεῖ καί νά ἀναλυθεῖ κατά τέτοιο τρόπο.

Ὁ ἀριθμός αὐτός τῶν ἐπτά μυστηρίων δέν ἐντοπίστηκε πουθενά στόν Νικόλαο Καβάσιλα, ἐπικράτησε ὁμως στήν ὀρθόδοξη παράδοση μετά τόν 14^ο αἰ. Ὑπῆρχαν δύο μαρτυρίες γιά τόν ἀριθμό ἐπτά γύρω στόν 13^ο αἰ., πού προερχόταν ἀπό ἕνα μοναχό, πιθανόν μέσα σέ αὐτές νά περιέλαβε καί τή μοναχική κουρά ὡς μυστήριον, ἀλλά αὐτές οἱ μαρτυρίες ἦταν πολύ ἀδύναμες¹⁰. Ἐπίσης μαρτυρίες γιά τόν ἀριθμό ἐπτά ἔχουμε καί τόν 15^ο αἰ. στή Ρωμαιοκαθολική σύνοδο τῆς Ἀντιμεταρρυθμίσεως τοῦ Τριδέντου.

Ἦταν λοιπόν ἀδύνατον νά ἀριθμηθοῦν τά μυστήρια, γιατί ἄν ἀριθμοῦνταν τότε θά ἐπρόκειτο γιά καθαρό σχολαστικισμό, κάτι φυσικά πού ἀπέφυγε καί ὁ Νικόλαος Καβάσιλας. Γιά τήν ὀρθόδοξη θεολογία τά μυστήρια ἀποτελοῦσαν ἐκφάνσεις τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἦταν τελετές καί πράξεις πού παρῆχαν ἄφεση ἁμαρτιῶν καί πραγμάτων τήν ἔνωση κτιστοῦ καί ἀκτίστου. Τό κάθε μυστήριον εἶχε μία συγκεκριμένη πορεία πού ἀκολουθοῦσε, δέν μπορούσε νά ἀντικατασταθεῖ οὔτε νά ἀνανεωθεῖ ἀπό τίποτε ἄλλο, τό καθένα εἶχε αὐτόνομη καί ἀναντικατάστατη λειτουργία, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μέ τά μέλη τοῦ σώματος.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἰ. Μάινας, «Τά Μυστήρια ἡ Πύλη τῆς Βασιλείας», *Σύναξη* 6/1983, σελ. 94.

2. Myrrha Lot-Borodine *Un maitre de la spiritualite Byzantine au XIVe siècle*, Editions de l'Orante, Paris 1958, σελ. 48.

3. Π. Νέλλας, «Εἰσαγωγικά στή μελέτη τοῦ Ἁγ. Νικολάου Καβάσιλα», *Πρακτικά Θεολογικοῦ Συνεδρίου εἰς τιμὴν καί μνήμην τοῦ σοφωτάτου καί λογιωτάτου καί τοῖς ὅλοις ἁγιωτάτου ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου Καβάσιλα τοῦ καί Χαμαετοῦ*, Θεσσαλονίκη 1984, σελ. 80.

4. *Περί τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, Λόγος Α', 12.

5. Χ. Ἀνδρούτσου, *Δογματική τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐκδ. Ἀστήρ, Ἀθήνα 1956, σελ. 314.

6. *Εἰς τήν Θεῖαν Λειτουργίαν*, ΛΘ', 1-2.

7. Ν. Ματσούκα, «Ἡ Διδασκαλία τοῦ Νικολάου Καβάσιλα γιά τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας», *Πρακτικά Θεολογικοῦ Συνεδρίου εἰς τιμὴν καί μνήμην τοῦ σοφωτάτου καί λογιωτάτου καί τοῖς ὅλοις ἁγιωτάτου ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου Καβάσιλα τοῦ καί Χαμαετοῦ*, Θεσσαλονίκη 1984, σελ. 122.

8. *Εἰς τήν Θεῖαν Λειτουργίαν*, ΛΘ', 1

9. Ν. Ματσούκα, «Ἡ Διδασκαλία τοῦ Νικολάου Καβάσιλα γιά τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας», ὁ.π., σελ. 123.

10. Χ. Ἀνδρούτσου, *Δογματική τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐκδ. Ἀστήρ, Ἀθήνα 1956, σελ. 315.

ΤΙΝΑ ΜΕ ΛΕΓΟΥΣΙΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ;

33. Γιατί χρησιμοποιείται ἡ παραβολική γλώσσα;

Πρωτ. Κωνσταντίνου Παπαθανασίου,
Ἐφημ. Ἱ.Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Παλαιοῦ Φαλήρου, Ἱ.Μ. Νέας Σμύρνης

ΠΕΡΑ ἀπό τήν ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία του, οἱ παραβολές μέ τήν ἀφάνταστη θεματολογική εὐρύτητα καί τό πλῆθος τῶν θαυμάτων του, μέσω τῶν ὁποίων διδάσκει καί θαυματουργεῖ, συναπαρτίζουν τή διδακτική του δραστηριότητα.

Ἡ χρήση τῶν παραβολῶν δέν ἦταν ἄγνωστη στήν ἐποχή του, καθώς ἡ ἀνατολική σκέψη ἀρεσκοῦταν νά ἐκφράζεται καί νά διδάσκει μέ τή μορφή συγκρίσεων. Γι' αὐτό κι ὁ «Χριστός διά τῆς παραβολῆς διδάσκει» τούς μαθητές του καί τά πλήθη σέ πλεῖστες ὅσες περιπτώσεις. Ἰδιαιτέρα γιά τόν εὐαγγελιστή Ματθαῖο, στό πρόσωπο καί τό ἔργο τοῦ Ἰησοῦ πραγματοποιοῦνται οἱ προφητεῖες τῆς Π.Δ., γι' αὐτό φθάνει στό σημείο νά ἐπισημάνει ὅτι «χωρίς παραβολῆς οὐδέν ἐλάλει αὐτοῖς [τοῖς ὄχλοις]», γιά νά ἐκπληρωθεῖ αὐτό πού εἶπε ὁ Θεός μέ τό στόμα τοῦ προφήτη, «ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τό στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπό καταβολῆς κόσμου» (Ψλ. 77,2· Μτ. 13,35).

Προαναφωνεῖ, λοιπόν, ὁ προφήτης Δαβίδ τή χρήση τῆς παραβολικῆς γλώσσας ἀπό τόν ἀναμενόμενο μεσσία, καθώς ἡ χρήση τῆς ἐπιφέρει τό αἶνιγμα, προκαλεῖ τήν ἀπορία καί ὠθεῖ στήν ἔρευνα. Σύμφωνα μέ τόν καθηγητή Ἱ. Καραβιδόπουλο, οἱ παραβολές τῶν

Συνοπτικῶν συνδέονται κατά τρόπο ἄμεσο μέ τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ πού τίς διηγεῖται, μᾶς εἰσάγουν στήν καρδιά τοῦ κηρύγματός του γιά τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καί σέ αὐτές τό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ διαθλάται ὡς διά πρίσματος καί μᾶς ἀποκαλύπτει χαρακτηριστικές ὀψεις τοῦ μυστηρίου τῆς ἡδῆ καί ἐνεργούσης ἐντός τοῦ κόσμου ἀλλά συγχρόνως ἀναμενόμενης στήν πληρότητά της στό μέλλον βασιλείας τοῦ Θεοῦ (Αἱ παραβολαί τοῦ Ἰησοῦ, σ. 13).

Ὁ ὀρισμός τῆς παραβολῆς ὑποδηλώνει ταυτόχρονα καί τή σημασία τῆς παραβολικῆς γλώσσας. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀναφέρει σχετικῶς τά ἐξῆς: «Εἰ δέ αἰνιγματώδη ποιεῖ τόν λόγον καί πολλήν ἔχοντα τήν δυσκολίαν, μηδέ οὕτως θορυβητῆς· ἵνα γάρ διεγείρη τόν ἀκροατήν, τοῦτο ποιεῖ, ἄλλως δέ καί ἐπειδή πολλούς ἡ εὐκολία εἰς ῥαθυμίαν ἄγει, διά τοῦτο ἐν παραβολῇ φθέγγεται. Ἐπεὶ καί ὁ Χριστός πολλά ἐν παραβολαῖς ἐλάλει, κατ' ἰδίαν δέ τοῖς μαθηταῖς ἐπέλυε ταύτας» (Εἰς τόν μῆ Ψαλμόν, PG 55,225).

Συνεπῶς, ἡ παραβολική γλώσσα χρησιμοποιεῖται ἀπό τόν Ἰησοῦ ὡς κατ' ἐξοχήν ἀναγωγικός διδακτικός τρόπος, ὥστε διά τῶν συμβόλων καί τῶν εἰκόνων πού προέρχονται ἀπό ἐπίγειες πραγματικότητες νά δηλωθοῦν οἱ ἀποκαλυπτόμενες ἀπό τόν Θεό πραγματικότητες.

Ὁ Χριστός ὡς «Προσφέρων καὶ Προσφερόμενος» στή Θεία Λειτουργία

Τοῦ Παναγιώτη Ἱ. Σκαλτσῆ,
Ἀναπλ. καθηγητῆ Α.Π.Θ.

ΗΦΡΑΣΗ αὐτή περιέχεται στήν εὐχή τοῦ χειρουργικοῦ ὕμνου «Οὐδεὶς ἄξιος...», ἡ ὁποία ἀφορᾷ μόνο στόν Ἱερέα, προκειμένου νά προετοιμασθεῖ γιά τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας, καί ἀπευθύνεται στό Χριστό καί ὄχι στό Θεό Πατέρα, ὅπως συμβαίνει μέ τίς πιά πολλές εὐχές τῆς θείας Λειτουργίας¹.

Στό «Σύ γάρ εἶ ὁ προσφέρων καί προσφερόμενος» κλείεται ὅλη ἡ θεολογία γιά τήν Ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ πού εἶναι ἡ Ἱερωσύνη τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός στή Θεία Λειτουργία εἶναι καί ὁ Ἱερέας πού λειτουργεῖ καί ὁ ἄμνος πού προσφέρεται².

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι στά λειτουργικά ὑπομνήματα ἀπό τόν 8^ο αἰώνα πού μαρτυρεῖται ἡ εὐχή αὐτή στή Θεία Λειτουργία, προερχόμενη ἀπό τήν Ἀλεξανδρινή Λειτουργία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, μέχρι καί τόν 11^ο αἰώνα δέν ὑπάρχει ζήτημα ὡς πρός τό πῶς μπορεῖ ὁ Χριστός νά εἶναι καί προσφέρων καί προσφερόμενος στή Θεία Εὐχαριστία. Ὁ ἅγιος Γερμανός Κωνσταντινουπόλεως (8^ο αἰών) ἀναφέρεται μόνο στήν ἀρχιερωσύνη τοῦ Χριστοῦ, χωρίς κάποιον βαθύτερο θεολογικό σχολιασμό τῆς ὡς ἄνω φράσης. «Καί ἀρχιερεὺς γενόμενος –γράφει– καί προσφέρων ἑαυτόν καί προσφερόμενος εἰς τό ἀνενέγκαι ἁμαρτίας πολλῶν»³. Ὁ Θεόδωρος Ἀνδί-

δων (11^ο αἰών) λέγει· «Ἴν' οὖν δειχθῆ ὅτι μόνος αὐτός ἐκτός ἁμαρτίας ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, καί ὅτι ὑπέρ πάντων ἑαυτόν ἀπλῶς δέδωκε, καί ὅτι ὅσα τότε, τό πάθος, ἡ ταφή, καί ἡ ἀνάστασις εἰργάσατο ταῦτα πάντα καί νῦν διὰ τῶν συμβόλων τοῖς πιστεύουσι κατωρθοῦται»⁴.

Τό γεγονός προφανῶς ὅτι μέχρι καί τόν ἐνδέκατο αἰώνα δέν εἶχε τεθεῖ θέμα γύρω ἀπό τήν ἔννοια τοῦ «Σύ γάρ εἶ ὁ προσφέρων καί προσφερόμενος καί προσδεχόμενος», δικαιολογεῖ καί τήν ἀπουσία σχετικοῦ ἐρμηνευτικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀπό τοὺς μέχρι τότε ὑπομνηματιστές τῆς θείας Λειτουργίας.

Τό πρόβλημα, κατά τή μαρτυρία τοῦ Νικήτα Χωνιάτη, προέκυψε τήν περίοδο τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορα Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ (1143-1180), ὅποτε καί ὑπῆρξε διαφωνία γιά τό ἂν ἡ θυσία τῆς θείας Εὐχαριστίας προσφέρεται ἀπό τόν Ἰῷ καί στά τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἢ μόνο στόν Πατέρα καί τό Ἅγιο Πνεῦμα⁵.

Τό ζήτημα αὐτό ἔθεσαν πρῶτοι οἱ Νικηφόρος Βασιλάκης, καθηγητῆς τῆς ἐρμηνείας τοῦ Εὐαγγελίου στό Ναό τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως καί ὁ καθηγητῆς τῆς ἐρμηνείας τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀποστόλου Παύλου Μιχαήλ ὁ Θεσσαλονικέας. Αὐτοὶ ὑποστήριζαν

«ὅτι ἡ θυσία τῆς θείας Εὐχαριστίας προσφέρεται μόνο στὸν Πατέρα καὶ στὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἀφοῦ ὁ Υἱὸς προσέφερε τὴ σταυρική του θυσία μόνο στὸν Πατέρα καὶ στὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ ὄχι καὶ στὸν ἑαυτό του... τότε εἰσάγουμε δύο ὑποστάσεις τοῦ Υἱοῦ, δηλαδή τὴν προσφέρουσα τὴ θυσία καὶ τὴ δεχομένη»⁶. Τούς δύο ἐρμηνευτές ἀκολουθοῦσε καὶ ὁ Δυρραχίου Εὐστάθιος⁷.

Μέ τις παραπάνω θέσεις διαφώνησε ἀρχικά ὁ Διάκονος Βασίλειος⁸, ὁ ὁποῖος σέ ὁμιλία του στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ ἐνώπιον μάλιστα τῶν δύο ἐρμηνευτῶν μέ τούς ὁποίους ἦλθε σέ ἀντίθεση, ἐξέφρασε τὴ θεολογική ἀποψη ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι τόσο αὐτός πού θυσιάζεται, ὅσο καὶ αὐτός πού μαζί μέ τόν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα προσδέχεται τὴ θυσία, «ὡς ἐνὶ καὶ ἀχωρίστῳ τῆς ὑπερουσίου ὄντι Τριάδος»⁹.

Ἐπειδὴ ἡ διαμάχη ἔλαβε διαστάσεις καὶ σκανδάλιζε τούς πιστούς ὁ Πατριάρχης Κωνσταντῖνος ὁ Δ΄ ὁ Χλιαρηνός (1154-1157) συγκάλεσε Ἐνδημοῦσα Σύνοδο, στίς 26 Ἰανουαρίου τοῦ 1156. Ἡ Σύνοδος αὐτὴ διεκήρυξε τὴν ὀρθόδοξη θέση ὅτι ἡ θυσία τῆς θείας Εὐχαριστίας προσφέρεται καὶ στὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, καθ' ὅσον τό τίμιον αἶμα τοῦ Μονογενοῦς, ἡ σταυρική θυσία προσφέρθηκε «οὐ μόνον τῷ Πατρί, ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, τῇ μιᾷ θεότητι»¹⁰.

Τό θέμα ὅμως δέν ἔληξε ἐδῶ, διότι οἱ ἀποφάσεις τῆς ὡς ἄνω Συνόδου ἔπεισαν μόνο τούς Μιχαήλ τό Θεσσαλονικέα καὶ τόν Δυρραχίου Εὐστάθιο. Ὁ Νικηφόρος Βασιλάκης ἔμεινε πιστός στίς ἀπόψεις του, βρίσκοντας μάλιστα καὶ νέο σύμ-

μαχο τό διάκονο καὶ ἐφηφισμένο Πατριάρχη Ἀντιοχείας Σωτήριχο Παντεύγενο. Ὁ Σωτήριχος στὸ «Διάλογό του» κατηγοροῦσε τὴ Σύνοδο τοῦ 1156 ἐπὶ Νεστοριανισμῶ, διότι μέ τις ἀποφάσεις τῆς ὅτι ἡ σταυρική θυσία τοῦ Υἱοῦ προσφέρθηκε καὶ στὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος διαιρεῖ τόν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ σέ δύο πρόσωπα¹¹. Τοῦ θέματος ἐπελήφθη ἐκ νέου ἡ Σύνοδος τῆς 12ης-13ης Μαΐου 1157, ἡ ὁποία κατεδίκασε τόν Σωτήριχο καὶ ἐπανέλαβε τις ὀρθόδοξες θέσεις, ὅτι δηλαδή «ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς Θεάνθρωπος, προσέφερε τὴ σταυρική θυσία του καὶ στὰ τρία θεῖα πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ὁ ὑπέρτατος ἀρχιερέας, προσέφερε τόν ἑαυτό του θυσία ὡς ἄνθρωπος καὶ ὄχι ὡς Θεός, ἀλλὰ ἀποδέχθηκε τὴ θυσία αὐτὴ μαζί μέ τόν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα»¹².

Ὅριστικό τέρμα στίς αἰρετικές ἀπόψεις τοῦ Σωτήριχο ἔδωσε ὁ Νικόλαος, Ἐπίσκοπος Μεθώνης (γεννήθηκε γύρω στὸ 1100). Στὴν πραγματεία του «Ἀντίρρησις», τὴν ὁποία δημοσίευσε περίπου συγχρόνως μέ τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου τοῦ 1157¹³, ἀλλὰ καὶ σέ ἄλλα του ἔργα ἐπισημαίνει ὅτι οἱ λανθασμένες ἀπόψεις τοῦ Σωτήριχο γιὰ τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας ὀφείλονται στὴ λανθασμένη Χριστολογία του καὶ κυρίως στὴν ἄρνηση τῆς ὑποστατικῆς ἑνώσεως θείας καὶ ἀνθρώπινης φύσης στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό καὶ διδάσκει ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ προσφέρων καὶ ἄλλος ὁ προσφερόμενος, ὅτι ἡ μὲν ἀνθρώπινη φύση θύεται ἡ δὲ θεία προσδέχεται τό θύμα¹⁴.

Κατὰ τό Νικόλαο Μεθώνης ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος εἶναι «ὁ αὐτός

καί εἷς κατά τήν ὑπόστασιν Χριστός, προσφέρων μὲν λέγεται ὡς ἱερεὺς καθεστώς κατά τήν τάξιν Μελχισεδέκ... προσφερόμενος δέ ὡς οὐκ ἄλλο τι προσφέρων παρ' ἑαυτόν, ἀλλ' ἢ τό οἰκεῖον σῶμα τε καί αἷμα... καί πάλιν ὁ αὐτός διαδιδόμενος λέγεται, καί ταῦτα μὲν κατά τό ἀνθρώπινον, εἰ καί πάντα θεϊότερον πως, προσδεχόμενος δέ ὡς κατά τήν θεότητα ἡνωμένος ἀεὶ τῷ Πατρὶ καί τῷ Πνεύματι καί ταῦτοις ἀχωρίστως συννοούμενος καί συνδοξαζόμενος τά τε ἄλλα καί τό προσδέχεσθαι τήν προσαγωγήν»¹⁵.

Δύο αἰῶνες ἀργότερα ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας († 1395) γνωρίζοντας, ὅπως φαίνεται, τήν προαναφερθεῖσα θεολογική διαμάχη, καί κινούμενος στήν ἴδια θεολογική γραμμὴ μέ αὐτῆ τοῦ Νικολάου Μεθώνης, γράφει ὅτι ὁ Χριστός εἶναι «προσφέρων μὲν καί προσδεχόμενος ὡς Θεός, προσφερόμενος δέ ὡς ἄνθρωπος»¹⁶. Μόνο πού ὁ Νικόλαος Μεθώνης τό «προσφέρων», στό κείμενο πού προαναφέραμε, τό θεωρεῖ κατά τό ἀνθρώπινον. Ὁ Χριστός δηλαδή προσφέρει τό αἷμα Του ὡς ἄνθρωπος, ἀρχιερέας καί θύτης καί θύμα. Κατά τόν ἱερό Καβάσιλα ὁ Χριστός προσφέρει ὡς Θεός. Ἀσφαλῶς δέν ὑπάρχει καμία θεολογική ἀντίφαση, διότι τό ἴδιο πράγμα λέγει σέ ἄλλα κείμενά του καί ὁ Νικόλαος Μεθώνης. Ὁ Χριστός –λέγει χαρακτηριστικά– προσφέρει καί στή γῆ καί στοὺς

οὐρανοὺς ὅπου «ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καί τό ἐξ ἡμῶν πρόσλημμα τῆς θείας ἐκοινώνησε βασιλείας». «Ἀρχιερεὺς εἷς ἐστίν, αὐτός ὁ Χριστός, ὅς μίαν ἐφ' ἅπαξ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, τό Πανάγιον αὐτοῦ σῶμα, εἰς τό διηνεκές ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ»¹⁷.

Τήν τελετὴ πού γίνεται σέ κάθε θεία Λειτουργία ὁ Χριστός τήν ἀνάγει εἰς ἑαυτόν καί τήν «ἀναδέχεται» καί «τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ τήν θυσίαν εἰς αὐτό οὔσαν τό ἑαυτοῦ σῶμα, διηνεκῶς, εἴτουν διαιωνίως ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐμφανίζων»¹⁸.

Σέ καμμία ὅμως περίπτωση τόσο ὁ Νικόλαος Μεθώνης, ὅσο καί ὁ ἱερός Καβάσιλας δέν ὑποτιμοῦν τό ρόλο τοῦ ἱερέα κατά τήν τέλεση τοῦ Μυστηρίου. Ὁ πρῶτος λέγει ὅτι οἱ τελοῦντες τήν θυσία «τόν ἐκείνου τόπον ἀναπληροῦσιν»¹⁹. Ὁ δεύτερος σημειώνει ὅτι τό ἔργο τῆς μυσταγωγίας καί τό τέλος, δηλαδή τόν ἁγιασμό τῶν δώρων καί τῶν πιστῶν «αὐτός ἐστὶ μόνος ὁ τελῶν, αἱ δέ περὶ τούτων εὐχαί καί δεήσεις καί ἱκεσίαι τοῦ ἱερέως· ἐκεῖνα μὲν γὰρ δεσπότου, ταῦτα δέ δούλου· καί ὁ μὲν εὐχεται, ὁ δέ τελειοῖ τάς εὐχάς· καί ὁ μὲν Σωτὴρ δίδωσιν, ὁ δέ ἱερεὺς ὑπὲρ τῶν δοθέντων εὐχαριστεῖ· καί ὁ μὲν ἱερεὺς προσάγει, ὁ δέ Κύριος δέχεται τά δῶρα», πού σημαίνει τά ἀγιάζει «εἰς τό ἑαυτοῦ σῶμα καί αἷμα μεταβαλῶν».

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ι. Β. ΚΟΓΚΟΥΛΗ - Χ. Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, Ἡ θεία Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, σσ. 157-158.

2. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΨΑΡΙΑΝΟΥ († Μητρ. Σερβίων καί Κοζάνης), Ἡ θεία Λειτουργία, ἐρμηνεῖα - ἀνάπτυξη - σχολιασμός, ἐκδ. «Ἀποστολικῆς Διακονίας», Ἀθήναι 1986, σ. 263.

3. Ἱστορία ἐκκλησιαστικῆ καί μυστικῆ θεωρίας, PG 98, 396D.

4. Προθεωρία κεφαλαιώδης περὶ τῶν ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ γινομένων συμβόλων καί μυστηρίων, PG 140, 456B.

5. ΝΙΚΗΤΑ ΧΩΝΙΑΤΟΥ, Σύνοδος Ἐκκλησίας Ἑλληνικῆς περὶ τοῦ δόγματος «Σύ ὁ προσφέ-

ρων και προσφερόμενος και προσδεχόμενος» λαληθέντος επί του βασιλέως κυροῦ Μανουήλ Κομνηνοῦ, PG 140, 138-140. Βλ. και ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), Θεολογικά θέματα και κείμενα ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τοῦ ιβ' αἰώνα. I. Χριστολογικά θέματα, ἐκδ. «Ἐπέκταση», Κατερίνη 2001, σ. 53.

6. Β. Ι. ΦΕΙΔΑ, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Β', ἀπό τήν Εἰκονομαχία μέχρι τή Μεταρρύθμιση, Ἀθήναι 1994, σ. 294. Βλ. και ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), ὁ.π., σσ. 54-55.

7. ΝΙΚΗΤΑ ΧΩΝΙΑΤΟΥ, ὁ.π., PG 140, 148-154.

8. ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΙΝΝΑΜΟΥ, Ἐπιτομή τῶν κατορθωμάτων Ἰωάννου και Μανουήλ Κομνηνῶν 4, 16, PG 133, 517B-521A. Βλ. και ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), ὁ.π., σ. 54.

9. ΝΙΚΗΤΑ ΧΩΝΙΑΤΟΥ, ὁ.π., PG 140, 138-140. Βλ. και ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), ὁ.π., σ. 54.

10. ΝΙΚΗΤΑ ΧΩΝΙΑΤΟΥ, ὁ.π., PG 140, 148C-153C. Βλ. και ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), ὁ.π., σ. 55.

11. ΝΙΚΗΤΑ ΧΩΝΙΑΤΟΥ, ὁ.π., PG 140, 137B. Βλ. και Χρυσοστομου Σαββατου (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), ὁ.π., σ. 56.

12. ΝΙΚΗΤΑ ΧΩΝΙΑΤΟΥ, ὁ.π., PG 140, 181D-

185B. Βλ. και ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), ὁ.π., σ. 63.

13. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Μ. ΦΟΥΣΚΑ (Πρωτ.), Ὁ Νικόλαος Μεθώνης και ἡ διδασκαλία αὐτοῦ περί θείας Εὐχαριστίας, Ἀθήναι 1942, σ. 42.

14. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ (Ἀρχιμ., νῦν Μητρ. Μεσσηνίας), ὁ.π., σ. 60.

15. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ, Περί τῆς ὑποταγῆς τῶν πάντων εἰς τόν Χριστόν και τοῦ Χριστοῦ εἰς τόν Θεόν, και περί ἀναστάσεως τῶν πάντων, ἐκδ. Ἄ. Δημητρακοπούλου, ἐν Ἐκκλησιαστική Βιβλιοθήκη, Λειψία 1866, σ. 302. Βλ. και ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Μ. ΦΟΥΣΚΑ (Πρωτ.), ὁ.π., σ. 125.

16. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΒΑΣΙΑ, Εἰς τήν θείαν Λειτουργίαν, ὁ.π., σ. 236.

17. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ, Τά λείποντα περί τῆς θείας Ἱερουργίας και τοῦ πῶς ὁ Χριστός λέγεται προσφέρων και προσφερόμενος και προσδεχόμενος και διαδιδόμενος, ἐκδ. Ἄ. Δημητρακοπούλου, Λόγοι δύο, Λειψία 1865, σ. 51. Βλ. και ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Μ. ΦΟΥΣΚΑ (Πρωτ.), ὁ.π., σ. 126.

19. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ, Τά λείποντα..., ὁ.π., σ. 62.

20. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ, Τά λείποντα..., ὁ.π., σ. 62.

21. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΒΑΣΙΑ, Εἰς τήν θείαν Λειτουργίαν, ὁ.π., σ. 236.

24. Κατήχηση και προσηλυτισμός (β')

Ἀλεξάνδρου Σ. Καριώτογλου,
Δρος Θεολογίας

ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ἄρθρο μας ἀφήσαμε νά ἐννοηθεῖ ὅτι ἡ πειθῶ σχετίζεται μέ τόν προσηλυτισμό, μιᾶ πράξη, ἡ ὁποία δέν συμβιβάζεται μέ τήν προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας νά φέρει τόν ἄνθρωπο «εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας». Ὡστόσο δέν πρέπει νά συγχέουμε τήν πειθῶ ἐκείνη πού φέρει μέσα της τόν καταναγκασμό, ἀπό τήν πειθῶ πού μπορούμε νά χρησιμοποιήσουμε γιά νά δώσουμε στό κατηχούμενο νά ἐννοήσει καί νά πεισθεῖ ὅτι μέσα στήν Ἐκκλησία βρίσκεται ἡ ἀλήθεια. Μέ τό πνεῦμα αὐτό ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει: «Σωστό δέν εἶναι νά ἐπιβάλλεις, ἀλλά νά πείθεις, νομιζῶ, καί γιά μᾶς πιό ὠφέλιμο εἶναι καί γι' αὐτούς τούς ἴδιους πού θά φέρουμε στόν Θεό. Διότι τό πρῶτο εἶναι ἀθέλητο καί μέ τή βία κρατιέται, δεμένο στά χέρια σάν νευρά στό βέλος· ἡ ἀπό παντοῦ περιορισμένο ρεῦμα μέσα στήν κοίτη, πού σάν βρεῖ καιρό περιφρονεῖ τή βία. Τό θελημένο, σίγουρο κάθε στιγμή, τό σφίγγουν τ' ἀθέλητα δεσμά τῶν πόθων του»¹.

Ὑπάρχει, λοιπόν, πειθῶ, σέ μιᾶ προσπάθεια ἐπιβολῆς τῶν ἀληθειῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡστόσο παραμένει ἡ προσπάθεια αὐτή ἕνα εἶδος ἐπιβολῆς, πράγμα τό ὁποῖο δέν εἶναι ἀποδεκτό, ἐπειδή ὑποκρύπτεται ἕνα εἶδος βιασμοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου. Ἕνας κατηχητής δέν μπορεῖ νά ἐπιβάλλει τίς

ἀλήθειες τῆς Ἐκκλησίας, γιατί βιάζει πνευματικά τόν κατηχούμενο καί κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο «τό νά ὀδηγήσει κανεῖς μέ τή βία εἶναι ἀκούσιο, ἐπειδή γίνεται μέ τή βία· καί ἐπειδή γίνεται μέ τή βία δέν μπορεῖ κανεῖς νά τό ἐπαινέσει, οὔτε εἶναι μόνιμο». Καί ἐξηγεῖ ὅτι κάθε τί, τό ὁποῖο «ἐκβιάζεται, ἐπιστρέφει πάλι στόν ἑαυτό του, ὅπως τό φυτό, τό ὁποῖο λυγίζει μέ τή βία τῶν χεριῶν, ἀλλά ὅταν ἀφεθεῖ ἐλεύθερο, ἐπιστρέφει πάλι στόν ἑαυτό του. Τό νά μεταβληθεῖ ὁμως ἀπό τήν προαίρεσή του εἶναι καί νόμιμο καί ἀσφαλές καί διατηρεῖται ἀπό εὐμενῆ διάθεση»².

Παράλληλα ὑπάρχει ἡ πειθῶ, ἡ ὁποία ἀπευθύνεται σέ πρόσωπα συνειδητοποιημένα ὡς πρός τό τί ἀκριβῶς ζητοῦν, ἐπιλέγουν ἐλεύθερα καί βρίσκονται πάντοτε σέ ἐτοιμότητα νά ἐλέγξουν ὅσα τούς προφέρει ὁ κατηχητής καί θελημένα, μέ πόθο δηλαδή νά ἀποδεχτοῦν τήν Ἀλήθεια. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἀναφέρει σέ ἕνα δίστιχό του ἀκόμα μιᾶ μεγάλη ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἔχει ἄμεση σχέση μέ τό θέμα μας καί χρειάζεται νά τήν ἔχουν στό νοῦ τους οἱ κατηχητές: «Ἡ βία συνηθίζει νά πείθει ὄσους δέν θέλουν, καί πολλές φορές ὑποτάσσει καί τούς γίγαντες»³.

Στό σημεῖο αὐτό θά θυμηθῶ καί θά καταθέσω μιᾶ μικρή ἱστορία-γεγονός, τήν ὁποία πληροφορήθηκα πρόσφατα. Στό πλαίσιο τῆς ἐργασίας μου στήν ἐκπαί-

δευση γνώρισα μιά καθηγήτρια, ή οποία μέ πληροφορήσε ότι από μικρό παιδί ώς τά 15 χρόνια της έζησε μέσα σέ μιά οικογένεια όπου ό πατέρας της ήταν μάρτυρας του Ίεχωβᾶ καί γιά τόν λόγο αυτόν έπρεπε κατ' αυτόν καί ή ίδια νά συμμετέχει στήν πίστη του. Τῆς εἶχε άσκηθεῖ πραγματική πνευματική βία. Δέν γνώριζε τή χριστιανική πίστη. Συμμετείχε σέ όλες τίς συγκεντρώσεις τῶν μαρτύρων του Ίεχωβᾶ καί άποδεχόταν όσα τῆς έλεγαν. Στά 15 χρόνια της ό πατέρας της γνώρισε προσωπικά τόν μακαριστό π. Άντώνιο Άλεβιζόπουλο, συζήτησε μαζί του καί άναγνώρισε τήν πλάνη τῆς αίρετικῆς θρησκείας αὐτῆς. Έτσι επέστρεψε στήν Όρθόδοξη πίστη. Τότε καί ή ίδια ζήτησε νά βαπτιστεῖ Όρθόδοξη χριστιανή. Μέ έντυπωσίασε ώστόσο μιά παρατήρηση πού μου έκανε λέγοντας: «Καθώς γνωρίζετε, οί μάρτυρες του Ίεχωβᾶ δέν δέχονται τήν άθανασία τῆς ψυχῆς. Σᾶς όμολογῶ ότι ποτέ μου δέν πίστευα σέ κάτι τέτοιο. Δέν μπορούσα νά δεχτῶ ότι εἶμαι ένα όν καταδικασμένο νά ζήσει γιά κάποια χρόνια καί μετά νά πέσω στήν άνυπαρξία». Η πνευματική βία πού τῆς άσκήθηκε 15 χρόνια τήν «έπειθε», ένῶ δέν ήθελε καί μέσα της έσωτερικά καί μυστικά έκρυβε τή δική της πίστη, ή οποία τήν έπεισε νά άναζητήσει τήν Άλήθεια. Μέ τόν τρόπο αυτό έπιβεβαιώνεται ό λόγος του άγίου Γρηγορίου, ότι αὐτός πού έκβιάζεται, έπιστρέφει πάλι στον έαυτό του. Καί ό πνευματικός βιασμός μπορεί νά γίνεται μέ τήν πειθῶ εκείνη πού εἶναι άρνητικά

φορτισμένη παρά τά λογικά επιχειρήματα πού διαθέτει.

Η πείρα τῆς Έκκλησίας δείχνει ότι όλοι όσοι εργάστηκαν έξω από τό πνεῦμα τῆς Έκκλησίας διέθεταν ένα άφάνταστο όρθολογισμό στή σκέψη τους, μέ σκοπό νά στρατολογήσουν όπαδούς. Δέν διέθεταν όμως τή χάρη του άγίου Πνεύματος. Άκόμα κι άν χρησιμοποιούσαν τό όνομα του Ίησοῦ. Εἶναι αυτό πού συνέβη στήν έποχή τῶν Άποστόλων, καθώς μᾶς διηγείται τό βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Άποστόλων: «Μερικοί από τούς περιοδεύοντες Ίουδαίους έξορκιστές έπιχείρησαν νά χρησιμοποιήσουν τό όνομα του Κυρίου Ίησοῦ σ' αὐτούς πού εἶχαν πνεύματα πονηρά, καί έλεγαν: “Σᾶς έξορκίζουμε στό όνομα του Ίησοῦ, πού κηρύττει ό Παῦλος”. Αὐτό τό έκαναν καί οί έφτά γι-οί κάποιου Σκευᾶ, Ίουδαίου Άρχιερέα. Τό πονηρό πνεῦμα όμως τούς εἶπε: “Τόν Ίησοῦ τόν γνωρίζω καί τόν Παῦλο τόν ξέρω· σεις όμως ποιοί εἶστε;”» (Πράξ. 19,13-15). Ο άπόστολος Παῦλος αντίθετα «μέ παρησία κήρυττε καί συζητοῦσε, φέροντας πειστικές άποδείξεις σχετικά μέ τήν βασιλεία του Θεοῦ» (Πράξ. 19,8).

Αὐτή εἶναι ή πραγματική εργασία ένός κατηχητῆ: διάλογος καί πειστικές άποδείξεις περί τῆς βασιλείας του Θεοῦ. Καμία προσπάθεια προσηλυτισμοῦ καί άσκησης πνευματικῆς βίας. Τά πειστικά επιχειρήματα νά γίνονται μέ σκοπό καί μόνο νά άποτελέσουν άφορμή γιά νά επιλέξει ό κατηχούμενος μέ δική του προαίρεση τήν Άλήθεια πού διδάσκει ή Έκκλησία μας.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γρηγορίου του Θεολόγου, Έπη εἰς έαυτόν. Ποίημα ΙΑ', Περί τόν έαυτοῦ βίον, PG 37,1118.
2. Του ίδιου, Λόγος Β' Άπολογητικός τῆς εἰς τόν Πόντον φυγῆς, PG 35,424C-425A.
3. Του ίδιου, Έπη θεολογικά. Ποίημα ΑΒ' Γνωμικά δίστιχα, PG 37,926.

Ἄρχιμ. Νικοδήμου Εὐσταθίου,
Πρωτοσυγγέλλου Ἱ. Μ. Χαλκίδος

(Λουκ. 18,18-27)

[18 Καί ἐπηρώτησέ τις αὐτόν ἄρχων λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζω-
ήν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 εἶπε δέ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί μέ λέγεις ἀγαθόν;
οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἶς ὁ Θεός. 20 τάς ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύσης, μὴ φο-
νεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τόν πατέρα σου καί τήν μητέ-
ρα σου. 21 ὁ δέ εἶπε· Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. 22 ἀκού-
σας δέ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλη-
σον καί διάδος πτωχοῖς, καί ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανῷ, καί δεῦρο ἀκολούθει
μοι. 23 ὁ δέ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γάρ πλούσιος σφόδρα. 24
Ἰδὼν δέ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπε· Πῶς δυσκόλως οἱ τά χρή-
ματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ! 25 εὐκολώτερον γάρ
ἐστι κάμηλον διά τρυμαλιᾶς ραφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τήν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 εἶπον δέ οἱ ἀκούσαντες· Καί τίς δύναται σωθῆναι; 27
ὁ δέ εἶπε· Τά ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώπους δυνατά παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν].

ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ Εὐαγγελική περικοπή, σταχυολογημένη ἀπό τόν Εὐαγγελιστή Λουκᾶ, ἀξιωματικά καί ἀλάνθαστα κατατίθεται, διά στόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ διαπίστωση ὅτι δύσκολα οἱ πλούσιοι θά εἰσέλθουν στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ παράλληλα φαίνεται καί ἡ στοργική μέριμνα τοῦ Κυρίου ὑπέρ τῶν πτωχῶν. Πῶς γίνεται ἀντιληπτό ὅτι οἱ πλούσιοι δέν εἶναι σέ θέση νά δεχθοῦν τό Εὐαγγέλιο;

Στά ἱερά Εὐαγγέλια συχνά γίνεται λόγος περί τῶν πτωχῶν καί τῶν πτωχῶν τοῦ Κυρίου· «Μακάριοι οἱ πτωχοί» (Λουκ. 6, 20) καί «Μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι» (Ματθ. 5, 3). Ὡς πτωχοί

ἐννοοῦνται ὅσοι ἔχουν ἀνεπάρκεια ἐκείνων πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά μία ἀξιόπρεπῆ ζωή: φωμί, σπίτι, υγεία, συναισθήματα, πολιτισμός, ἀλλά καί ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἡ ταπεινή καρδιά ἀναμένει ἀπό τό Θεό τή λύτρωση, τήν προσωπική καί τή γενική. Αὐτοί ἀποτελοῦν τή συνοδεία, τήν ἀκολουθία τῶν πτωχῶν τοῦ Κυρίου, ὅπως μαρτυροῦν πολλοί ἀπό τοὺς ψαλμούς, καθὼς καί ὁ προφήτης Ἡσαΐας (66, 2): «εἰς τίνα λοιπόν θέλω ἐπιβλέψει; εἰς τόν πτωχόν, καί συντετριμμένον τό πνεῦμα, καί τρέμοντα τόν λόγον μου». Συνοδεία στήν ὁποία προεξάρχουσα εἶναι ἡ Παναγία: «Ἐπέβλεψε

ἐπί τήν ταπεινώσιν τῆς δούλης αὐτοῦ» (Λουκ. 1, 48).

Καί οἱ δύο τύποι τῶν πτωχῶν ὀνομάστηκαν μακάριοι, ἐπειδὴ συναντήθηκαν ἀπό ἕναν Θεό, ὁ ὁποῖος προϊόντος τοῦ χρόνου, μέ πολλούς τρόπους –καί τελευταία στό πρόσωπο τοῦ υἱοῦ Του καί Θεοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ– ἔδειξε πῶς ἔχει ἀναλάβει τή φροντίδα τους καί συνεχίζει νά φροντίζει γι' αὐτούς. Ὁ Θεός τῶν πατέρων καί πατέρας τοῦ ταπεινοῦ τῆ καρδιά Ἰησοῦ, εἶναι ὁ φύλακας τῶν πτωχῶν (Λουκ. 4, 16-19, Ψαλμ. 146, 4-9), τούς βλέπει, ἀκούει τήν κραυγή τους καί κατέρχεται νά τούς ἐλευθερώσει (Ἐξ. 3, 7-8, Ἰακ. 1, 27, 25).

Τίθεται, ὡστόσο, τό ἐρώτημα: τί γίνεται μέ τούς πλούσιους; Δηλώνουμε εὐθύς ὅτι τό Εὐαγγέλιο εἶναι γιά ὅλους· ὁ Ἰησοῦς στρέφει τό βλέμμα στό Ζακχαῖο καί στηρίζει μέ ἀγάπη τόν εὐγενῆ πλούσιο. Εἶναι ὅμως διαφορετικό τό ἀποτέλεσμα τῆς συνάντησης: στήν περίπτωση τοῦ Ζακχαίου ἡ θέαση ἢ ἡ φιλοξενία τοῦ Ἰησοῦ (Λουκ. 19, 1-10) τόν ἀνύψωσε σέ δημιούργημα ὑψηλοῦ προφίλ, τόν ὀδήγησε ἀπό τή συσσώρευση ἀγαθῶν στή μοιρασιά μέ τούς φτωχοῦς, ἀπό τήν κλοπή στήν ἐπιστροφή τῶν κλεμμένων. Ἡ συνάντηση πού ἔλαβε χώρα σέ ἐκεῖνο τό σήμερα ἀλλάξε μιὰ ζωή, ἀπό χαμένη σέ σώα, ἀκέραια, πραγματοποιήθηκε μιὰ εἴσοδος στή χαρά.

Ἀντίθετα, ὁ εὐγενῆς πλούσιος, ὁ ὁποῖος καλεῖται νά ἀκολουθήσει τόν Ἰησοῦ, ἀφοῦ διανείμει τά ἀγαθά του στούς πτωχοῦς, «ἔφυγε λυπημένος, γιατί ἦταν πολύ πλούσιος». Ἀρνήθηκε τή χαρά πού πηγάζει ἀπό τό νά ἀφιερῶθει κι ἀπό τό νά δωρίσει τά ἀγαθά στό ὄνομα τοῦ πραγματικοῦ του Κυρίου.

Αὐτός ὁ νέος ἀναγνωρίζει στόν Ἰησοῦ Ἐκεῖνον, ἐνώπιον τοῦ Ὁποίου μπορεῖ νά γονατίσει καί θέτει ἕναν καλόβολο συλλογισμό: «Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;» Πρέπει νά ποῦμε ὅτι «ζωὴ αἰώνιος» δέν εἶναι συνώνυμο μέ τήν ἀθανασία. Ὅλες οἱ ψυχές εἶναι ἀθάνατες, μά μόνον ἐκεῖνες πού ἐνώνονται μέ τόν Θεό ἔχουν «ζωὴν αἰώνιον», δηλαδή τήν πληρότητα τῆς ζωῆς.

Ξέρει ὁ νέος ὅτι ὑπάρχει ἡ αἰώνιος ζωὴ καί ὁ ἀποκλεισμός ἀπό τήν αἰώνιο ζωή· τό ἀξίωμα εἶναι ξεκάθαρο στήν καρδιά του καί στό μυαλό του. Δέν τό ἀρνεῖται, δέν τό ἀμφισβητεῖ, δέν τό ἀποκρούει. Ἔχει τήν ἐπιθυμία νά κατακτήσει τήν αἰώνια ζωή, ἀλλά πράγματι ἐδῶ φαίνεται ἐναργέστατα ὅτι ἀπό μόνη της ἡ ἐπιθυμία δέν ἀρκεῖ. Ἄλλωστε, ποιός εἶναι ἐκεῖνος πού ἐπιθυμεῖ νά πάει στήν κόλαση;

Ὁ νέος εἶναι πρόδηλο πῶς εἶναι ἕνας νομομαθῆς, τυπολάτρης, τηρητῆς τοῦ νόμου, ἕνας θρησκευόμενος τῆς ἐποχῆς του καί τοῦ ἔθνους του καί γι' αὐτό ρωτᾷ αὐτό πού θά ρωτοῦσαν πολλοί ὁμότροποι του σήμερα «τί πρέπει νά κάνω ἐγώ γιά νά κληρονομήσω τήν αἰώνια ζωή;»

Καί ὁ πλούσιος νέος καί ὁ Ζακχαῖος εἶναι κάτοχοι περιουσίας. Στόν πρῶτο ὁ Ἰησοῦς λέει: «πώλησον»! Στόν δεύτερο δέν λέει τίποτα. Ἀλλά, ἐνῶ ὁ πρῶτος ἀπομακρύνεται ἀπό τόν Ἰησοῦ γιά νά διατηρήσει τά ἀγαθά του, ὁ δεύτερος διαθέτει τά μισά γιά τούς πτωχοῦς καί τά ὑπόλοιπα γιά νά ἀποκαταστήσει καί ἀποζημιώσει τίς ἀνέντιμες δράσεις τοῦ παρελθόντος. Ποιά εἶναι ἡ κατάληξη: Ὁ πρῶτος, δέν ἀνοίχτηκε στή βοήθεια τοῦ

Ίησοῦ. Ὁ δεύτερος, ἀπέναντι στό Διδάσκαλο πού θέλησε νά μπεῖ στήν οἰκία του, ἀνοιξε τήν καρδιά του καί πρόσφερε τή ζωή του καί τό βίος του.

Ὁ πλοῦτος δέν εἶναι ἀπό μόνος του λόγος ἀπωλείας, ὅπως ἡ πτωχεία ἀπό μόνη της δέν εἶναι λόγος σωτηρίας. Ὁ πλοῦτος καταστρέφει τόν ἄνθρωπο ὅταν εἶναι ἐμπόδιο ν' ἀκολουθήσει τό Χριστό καί ἡ φτώχεια ἀγιάζει τόν ἄνθρωπο ὅταν εἶναι ἕνα μέσο γιά νά φθάσει στό Χριστό. Ὁ πλοῦτος τοῦ νέου ἐν προκειμένῳ ἦταν ἡ θηλιά του, ὁ βρόχος του.

Γιά τόν Ἀπόστολο Παῦλο, τό μεγάλο κακό τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐνασχόληση μέ τόν ἑαυτό (ναρκισσισμός, φιλαυτία), ἡ αὐτολύτρωση. Ὁ ἴδιος, πραγματικά πτωχός τῷ πνεύματι, λέει ὅτι σέ ἀντιπαράθεση μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ πού ἔνωσε, θά μπορούσε νά καυχηθεῖ μόνο γιά τήν ἀσθένειά του, δηλ. τήν ἀδυναμία (Β' Κορ. 12, 9). Ἡ ἀδυναμία αὐτή, σύμφωνα μέ τόν Θεῖο Ἀπόστολο Παῦλο, εἶναι ἡ κατάσταση τοῦ πτωχοῦ πού αἰσθάνεται ὅτι ἔχει ἀνάγκη σωτηρίας προερχομένης ἀπ' ἔξω, καί δὴ ἐκ τῶν ἄνω, καί ὡς τέτοια λογίζεται μᾶλλον ὡς οὐράνιο δῶρο. Ὁ πτωχός ἀφήνει περιθώρια στή δύναμη τοῦ Θεοῦ, πού ἐκδηλώνεται στήν ἀδυναμία (Β' Κορ. 12, 7-10), σέ πλάσματα εὐθραυστα ὅπως ὁ Χριστός τῆς κενώσεως, πού κατοικοῦνται ἀπό τή δύναμη τῆς ἀγάπης τῆς ἀναστάσεως. Κένωση εἶναι τό ἄδειασμα, ἡ ἐκούσια πτώχευση, πού περιγράφεται ἀπό τόν Ἀπόστολο Παῦλο καί ἀφορᾷ στόν Ἰησοῦ Χριστό: ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἐκένωσεν ἑαυ-

τόν μέχρι θανάτου σταυρικοῦ, καί γι' αὐτό ὁ Θεός τόν ὑπερύψωσε (Φιλιπ. 2, 5-11).

Αὐτός εἶναι ὁ τρόπος ζωῆς στή χριστιανική, τήν ἐκκλησιαστική ἐμπειρία, πού συνιστᾷ σκάνδαλο καί μωρία, τρέλα δηλαδή, γιά τούς σοφούς καί δυνατούς τοῦ κόσμου (Α' Κορ. 1, 18-31), ἀλλά σωτηρία γιά τούς ἀγαπημένους ἀπό μία αἰώνια ἀγάπη, πού τούς κάνει ἱκανούς νά ἀγαποῦν παντοτεινά, νά προσφέρουν καί νά προσφέρονται.

Συμπερασματικά, τό ἐρώτημα εἶναι: ποιός καί τί μένει στήν καρδιά καί τήν καθορίζει: ὁ Θεός ἢ ὁ πλοῦτος; Πιό γενικά, τό Εὐαγγέλιο ἢ ἡ ἀλαζονεία τῆς γνώσης, τῆς αὐτοδικαίωσης, τῆς ἐξουσίας καί τοῦ ἔχειν; Τό ἀληθινό συμφέρον μας, ἐπιβάλλει τήν ἐπιλογή τοῦ Πρώτου. Αὐτή ἡ ἐπιλογή εἶναι καί θεάρεστη, ὅπως φαίνεται ἀπό τήν πρόσκληση τοῦ Κυρίου στό νεανίσκο τῆς περικοπῆς: «δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι». Αὐτή ἡ ἀκολουθία τοῦ Χριστοῦ νοηματοδοτεῖ τή ζωή καί εἶναι ἡ ὁδός τῆς ἐλευθερίας καί τῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Μακάριοι καί πραγματικά πλούσιοι εἶναι αὐτοί πού ξέρουν νά ἐκτιμοῦν καί νά μὴν ἀπορρίπτουν αὐτή Του τήν πρόσκληση.

Υπάρχει πιό προκλητική πρόσκληση γιά ὅλους μας, οἱ ὁποῖοι σ' αὐτή τήν ἐποχή μέ περισσὴ ἀγωνία καί ἀγχος πολὺ ἀγωνιζόμαστε νά διατηρήσουμε στήν κατοχή μας ὅσα μᾶς ἀπέμειναν καί ὅσα περισσότερα μπορούμε ὑλικά ἀγαθὰ καί πλοῦτη;

«Μόνη ἢ Ἁγία Γραφή;»

Ἄρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου, Δρος Θ.
Ἱεροκήρυκος

ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ γνωστές αἰρέσεις ἡ Ἁγία Γραφή ἀποτελεῖ τό ἔσχατο καί ἀπόλυτο κριτήριο γιά νά γνωρίσουν οἱ ὀπαδοί τους τήν ἀλήθεια. Οἱ αἰρετικοί διακηρύττουν ἐπίσημα ὅτι ἀπό μόνη της ἡ Βίβλος περιέχει τόν καθαρό καί αὐθεντικό λόγο τοῦ Θεοῦ καί μόνον αὐτή εἶναι θεόπνευστη καί ἀλάθητη. Ἐπομένως εἶναι ἡ μοναδική πηγὴ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἀληθινῆς Πίστεως. Γι' αὐτό καί τά κύρια ἐπιχειρήματα, μέ τά ὁποῖα προσπαθοῦν νά στηριξοῦν τίς θέσεις τους, ξεκινοῦν μέ τή φράση, «ἡ Γραφή λέγει...». Ἄλλωστε εἶναι τόσο γνωστό τό περίφημο σύνθημα τῶν Μεταρρυθμιστῶν, «*Sola Scriptura* (Μόνη ἢ Γραφή)»! Μ' αὐτό ἐννοοῦν ὅτι δέχονται ὡς μόνη αὐθεντική πηγὴ τῆς Ἀληθείας τήν Ἁγία Γραφή, ἐνῶ ἀπορρίπτουν ἐξ ἀρχῆς τήν γνωστή στήν Ἐκκλησία Ἱερά Παράδοση. Ἐπειδὴ ἐπάνω σ' αὐτό τό θεμέλιο κτίζουν τά οἰκοδομήματά τους πάμπολλες αἰρέσεις, εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐξετάσουμε ἐάν καί κατά πόσον ἡ πίστη τους αὐτή εἶναι ἀληθινή.

Πρῶτα πρῶτα χρειάζεται νά διασαφηνίσουμε ἀκριβέστερα τί σημαίνει «πηγή» καί τί «παράδοση». Ὅταν χρησιμοποιοῦμε τόν ὄρο «πηγή» ἐννοοῦμε τόν «χώρο» ἀπό τόν ὁποῖο προέρχεται ἡ ἀλήθεια, ἔχοντας ὡς ἀφετηρία τή φυσική πηγὴ, ἀπό τήν ὁποῖα προέρχεται τό νερό. Ὅταν πάλι χρησιμοποιοῦμε τόν ὄρο

«παράδοση» ἐννοοῦμε κυρίως τόν τρόπο, μέ τόν ὁποῖο ἡ ἀλήθεια μεταφέρεται ἀπό γενεά σέ γενεά, ἔχοντας τώρα ὡς ἀφετηρία τήν εἰκόνα τῆς μεταφορᾶς τοῦ νεροῦ ἀπό τόπο σέ τόπο μ' ἓνα κανάλι ἢ μ' ἓνα σωλῆνα.

Μ' αὐτή τήν προϋπόθεση ἡ Ἁγία Γραφή δέν εἶναι πηγὴ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως· εἶναι τρόπος παραδόσεως αὐτῆς. Πηγὴ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καί τῆς ἀληθινῆς Πίστεως εἶναι μόνον ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού ἔγινε ἄνθρωπος, καί ἡ Ἐκκλησία ὡς τό Σῶμά Του. Ὁ Χριστός, κατὰ τήν μαρτυρία τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη, εἶναι «*πλήρης χάριτος καί ἀληθείας*» (Ἰω. 1,14), καί ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, αὐτός ὁ ἴδιος εἶναι «*αὐτοπηγή καί αὐτόριζα πάντων τῶν καλῶν, αὐτοζωή καί αὐτοφῶς καί αὐτοαλήθεια*» (Εἰς Ἰωάννην, 14,1). Αὐτός ὁ Θεάνθρωπος θέλησε νά παραδοθεῖ ὁ ἴδιος, μαζί μέ τήν θεία Ἀποκάλυψη πού ἔφερε στόν κόσμο, στούς ἀνθρώπους ὅλων τῶν ἐπομένων γενεῶν ὡς τή συντέλεια τῶν αἰῶνων, ὅπως τό ὑποσχέθηκε στούς μαθητές του, «*Καί ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ἡμῶν εἰμί πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος*» (Μτθ. 28,20). Εἶναι γνωστό ὅμως ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός παραμένει στόν κόσμο μας μέ τήν Ἐκκλησία, πού δέν εἶναι ἄλλο παρά τό θεάνθρώπινο Σῶμα Του, ἀφοῦ Αὐτός εἶναι

ή απαραίτητη Κεφαλή του Σώματος της Εκκλησίας (Έφ. 1,22· Κολ. 1,18). Έπομένως όλόκληρη ή αλήθεια της θείας Αποκαλύψεως εύρίσκεται αποθησαυρισμένη μέσα στην Εκκλησία ως του ζωντανού Σώματος του Χριστού. Αυτή είναι ή πηγή της Αληθείας.

Η Αλήθεια της θείας Αποκαλύψεως, μαζί με την Εκκλησία και αυτόν τον Θεάνθρωπο, παραδίδεται αδιάκοπα από γενεά σε γενεά με διάφορους τρόπους. Ένας από αυτούς είναι ή προφορική και βιωματική παράδοση, όπως ομολογούν οι ίδιοι οι συγγραφείς της αγίας Γραφής. Αναφέρω εδώ ένδεικτικά τους χαρακτηριστικούς λόγους του αποστόλου Παύλου στη Β' προς Θεσσαλονικείς Έπιστολή, 2,15, «*Άρα ούν αδελφοί, στήκετε και κρατείτε τας παραδόσεις, άς έδιδάχθητε είτε διά λόγου είτε δι' επιστολής ήμων*». Έξ άλλου άξίζει να παρατηρήσουμε ότι ο ίδιος ο Ίησους Χριστός δεν μάς άφησε κανένα γραπτό κείμενο ή βιβλίο. Ό,τι αποκάλυψε στους ανθρώπους τό παρέδωκε με τό προφορικό κήρυγμα και την πράξη· με όσα δηλαδή κήρυξε, όσα έπραξε και όσα έπαθε. Ό κατ' έξοχήν τρόπος παραδόσεως της θείας Αποκαλύψεως είναι αυτός των μυστηρίων και μάλιστα του Μυστηρίου της θείας Ευχαριστίας, όπως τό γράφει ο απόστολος Παύλος στους χριστιανούς της Κορίνθου. «*Εγώ γάρ παρέλαβον από του Κυρίου, ό και παρέδωκα ύμιν ότι ο κύριος Ίησους έν τη νυκτί ή παρεδίδοτο έλαβεν άρτον και εύχαριστήσας έκλασε και ειπε· λάβετε φάγετε, τουτό έστι τό σωμα μου τό υπέρ ύμων κλώμενον...*» (Α' Κο. 11, 23-24).

Ένας άλλος, μεταγενέστερος τρόπος παραδόσεως της θείας Αποκαλύψεως, είναι ο γραπτός. Οι απόστολοι του Χρι-

στου και οι μαθηταί τους κατέγραψαν σε βιβλία ένα μέρος από όσα κήρυτταν για τον Χριστό και από όσα παρέλαβαν και έπρατταν οι ίδιοι. Τό ότι στα βιβλία τους δεν καταγράφονται ούτε όλα τά λόγια ούτε όλες οι πράξεις του Χριστού τό δηλώνει κατηγορηματικά ο ευαγγελιστής Ίωάννης. «*Έστι δε και άλλα πολλά όσα έποίησεν ο Ίησους, άτινα εάν γράφητε καθ' έν, ουδέ αυτόν οίμαι τον κόσμον χωρησαι τά γραφόμενα βιβλία*» (Ίω. 21, 25).

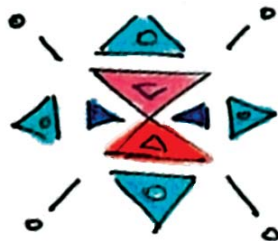
Όπως έξηγηί φωτισμένα ο άγιος Χρυσόστομος έπρεπε να μή χρειαζόμαστε τη βοήθεια από τά γράμματα, αλλά να έχουμε καθαρές τίς καρδιές μας, ώστε τό άγιο Πνεύμα να τυπώνει κατ' ευθείαν σ' αυτές τό θέλημα του Θεού, όπως τό έκανε στους δικαίους της Παλαιάς Διαθήκης, τον Νώε, τον Άβραάμ, τον Μωυσή. Όταν όμως ο ιουδαϊκός λαός έπεσε στον πυθμένα της κακίας, τότε ο Θεός έδωκε τίς πλάκες με τά γράμματα για υπενθύμιση. Κι αυτό τό βλέπει κανείς να γίνεται και στους αγίους της Καινής Διαθήκης. Ακόμη και στους Αποστόλους δεν έδωκε τίποτε γραπτό ο Θεός, αλλά ύποσχέθηκε ότι, αντί για γράμματα, θά τους δώσει τη χάρη του αγίου Πνεύματος να χαράξει τό θέλημά του στις καρδιές τους. Η ύπόσχεση του Θεού εκφράζεται με τό στόμα του προφήτου Ίερεμία (Ίερ. 38, 31-33)· «*Διαθήσομαι ύμιν διαθήκην καινήν, διδούς νόμους μου εις διανοίαν αυτών και επί καρδιάς γράψω αυτούς και έσονται πάντες διδακτοί Θεού*» (βλ. Ίω. Χρυσ., *Είς...*).

Είναι φανερό, έπομένως, ότι ή Αγία Γραφή δεν είναι ή πηγή της θείας Αποκαλύψεως και της αληθινής Πίστεως, αλλά ένας αυθεντικός και θεόπνευστος

τρόπος παραδόσεως τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ. Καί δέν εἶναι οὔτε ὁ μοναδικός οὔτε ὁ πρῶτος τρόπος παραδόσεως. Προηγείται ἡ προφορική, ἡ βιωματική καί ἡ μυστηριακή παράδοση. Ἡ γραπτή παράδοση ἀποτελεῖ, κατά τόν ἅγιο Χρυσόστομο, «τόν δεύτερον πλοῦν», δηλαδή τήν δεύτερη ἐναλλακτική διαδρομή, γιά νά φθάσῃ τό ἀποκεκαλυμμένο θέλημα τοῦ Θεοῦ σέ μᾶς, πού χάσαμε τήν πρώτη καθαρότητα τῆς καρδιάς. Αὐτήν τήν ἀλήθεια τήν ὁμολογοῦν χωρίς νά τό θέλουν καί οἱ ἴδιοι οἱ αἵρετικοί στήν πράξη. Ἐάν πίστευαν ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή ἦταν ἡ μόνη θεόσταλη πηγὴ τῆς Ἀληθείας, δέν ἔπρεπε ἐκεῖνοι νά ἀσχολοῦνται μέ τήν ἀπόρριψη κάποιων ἀπό τά βιβλία της· δέν χρειαζόταν νά συγγράφουν πλῆθος ἄλλων βιβλίων γιά νά καθορίσουν τήν πίστη καί τή ζωὴ τῶν ὀπαδῶν τους· δέν θά εἶχαν φθάσει στό σημεῖο νά διαιρεθοῦν σέ χιλιάδες παρατάξεις καί

νά ἀκυρώνουν τό αἶτημα τοῦ Χριστοῦ, «ἵνα ὦσιν ἓν» (Ἰω. 17,22).

Ἐνας ρώσος ἱστορικός, γιά νά δείξει τήν πραγματική σχέση ἀνάμεσα στήν πηγὴ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καί στήν Ἁγία Γραφή, χρησιμοποιεῖ μία πολύ ταιριαστή εἰκόνα. Ἡ Ἁγία Γραφή, λέγει, ἀποτελεῖ ἓνα τέλειο καί ἀλάνθαστο χάρτη μιᾶς μεγαλοπόλεως, τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, πού μᾶς ἀποκάλυψεν ὁ Χριστός, ἀλλά καί τῶν δρόμων, πού ὀδηγοῦν σ' αὐτήν. Γιά νά βροῦμε τήν πραγματική πόλη τοῦ Θεοῦ καί νά μποῦμε σ' αὐτήν δέν μᾶς ἀρκεῖ ὁ τέλειος χάρτης· μᾶς χρειάζεται κάποιος νά μᾶς ἐξηγήσει σωστά τά σύμβολα τοῦ χάρτη καί νά μᾶς προσφέρει ἓνα κλειδί. Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωντανὴ αἰωνόβια Ἐκκλησία. Μόνη ἡ Ἁγία Γραφή, χωρίς τό κλειδί τῆς ἄλλης Ἱερᾶς Παραδόσεως, δέν ἐπαρκεῖ οὔτε γιά νά βροῦμε τήν Ἀλήθεια οὔτε γιά νά σωθοῦμε.

Ένας ακόμα έγγαμος Ίερέας ιχνογραφεί τή ζωή του ως συζύγου και πατέρα (β')

Πρωτ. Κωνσταντίνου Καλλιανού,
Έφημ. 'Ι. Ν. 'Αγίου Παντελεήμονος Σκοπέλου, 'Ι. Μ. Χαλκίδος

ΣΗΜΕΡΑ, πού τά πράγματα έχουν έπι-
κίνδυνα διαφοροποιηθει, ή ζωή του
οικογενειάρχη ιερέα είναι μιά συνεχής
και έναγωνιος άσκησι. Γιατί απαιτείται
νά σταθμίξει πάντοτε μέ διάκριση και
προσοχή τόν οικογενειακό και τόν ιερα-
τικό του βίο, ώστε νά μήν υπάρχουν κε-
νά και προβλήματα. Έτσι, ενω αποφεύ-
γει τούς συγχρωτισμούς, δέν αποποι-
είται τήν παρουσία του σέ ένοριακές ή
και οικογενειακές έκδηλώσεις, όπως π.χ
τήν πανηγυρι ενός έξοχικού ναου, αλλά
και τή συνεστίαση συγγενων και φίλων
σε γιορτές και άλλες περιπτώσεις, όπως
γάμους, βαπτίσεις, κ.λπ. Φυσικά πάντα
μέσα στα όρια πού του παρέχονται και
τά όποια εν σχέσει μέ τούς υπόλοιπους,
τούς κοσμικούς δηλαδή, είναι περιορι-
σμένα, άσκητικά. Διότι σε περίπτωση
πού υπερβεί τό σκάμμα (άνθρωπος δέν
είναι;) τότε θά υπάρχει και τό ανάλογο
κόστος, μέ τά απαραίτητα σχόλια...
Γιατί πάντοτε καιροφυλακτεί ένας Φα-
ρισαϊος πού θά τόν ελέγξει, αν δέν τόν
διασύρει. Πού σημαίνει ότι χρειάζεται
νά έχει κατά νοϋ εκείνο τό σοβαρό λόγιο
του Κυρίου «γίνεσθε οϋν φρόνιμοι ως οί
όφεις και άκέραιοι ως αί περιστεράι»
(Μτθ. 10, 16). Μόνο πού κάποτε πολλοί
από μās τό ξεχνάνε αυτό και πληρώνουν
ϋστερα τό ανάλογο τίμημα...

Όστόσο τό μεγάλο μαρτύριο ενός
οικογενειάρχη ιερέα είναι τό μεγάλωμα
των παιδιων, ιδιαίτερα στα χρόνια μας,
όπου οί κίνδυνοι είναι πολλοί και ποικί-
λοι. Γιατί θέλημα των πολλων είναι ή
έπιβεβαίωση της λαϊκής ρήσης: «παπά
παιδί διαβόλου έγγόνι», άσχετ' αν συμ-
βαίνει τό αντίθετο ή και αν τό παιδί
αυτό έχει ανάγκη της χάριτος και της
στοργής πού δικαιουονται όλα τά παιδιά
για τά όποια τους αποπήματα. Έπειδή
κάποτε συμβαίνουν κι αυτά, ως πειρα-
σμοί για τόν κάθε γονιό ιερέα, πού τά
δέχεται ως μηνύματα για νά ταπεινώνε-
ται και νά μήν υπεραίρεται (πρβλ. Β'
Κορ. 12, 7-8). Αλλά και ως μαθήματα,
ώστε νά κατανοήσει και βιώσει τό Γερο-
ντικό απόφθεγμα, πού όρίζει ότι «έναν
μή ειπή άνθρωπος εν τή καρδιά αυτου
ότι εγώ μόνον και ό Θεός έσμέν οϋκ έχει
ανάπαυσιν» (άβ. 'Αλώνιος).

Σκληρή κριτική έπίσης δέχεται ό κάθε
οικογενειάρχης ιερέας σε περιπτώσεις
όπου τά παιδιά του δέν έπιθυμουν νά γί-
νουν κληρικοί, όταν πρόκειται για άγό-
ρια, ή πρεσβύτερες όταν πρόκειται για
κορίτσια. Κι εδω θά χρειαστεί κάποτε νά
σταθει ή Έκκλησία μέ περισκεψη και νά
έρευνήσει τά αίτια πού άπωθούν τά παι-
διά αυτά στό ν' ακολουθήσουν «ταίς
ίχνεσιν» του πατέρα ή της μητέρας τους.

Γιατί πολύ εύκολα κάποιιο κατακρίνουν, ως μή ὄφειλε, τήν ιερατική οικογένεια, χωρίς νά ἔχουν γνώση τῶν ἐναγώνιων ἐρωτημάτων της καί τό κυριώτερο, τόν καημό της, πού ἀσφαλῶς ἐπικεντρώνεται στό γεγονός τῆς διαδοχῆς, ιδιαίτερα στίς μέρες μας, ὅπου, στήν Ἐπαρχία κυρίως, ἀκολουθεῖ φθίνουσα πορεία, ὅσον ἀφορᾷ τήν παρουσία νέων προσώπων πού θά διακονήσουν τό Θυσιαστήριο, ἀκόμη καί τό Ἄναλόγιο.

Μικρές δάσεις μέσα στήν καθημερινότητα γιά τόν κάθε οικογενειάρχην ιερέα εἶναι οἱ στιγμές, κατά τίς ὁποῖες μπορεῖ καί συννενοεῖται μέ τόν κύκλο τῶν ἀνθρώπων του, πρῶτα τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντός του κι ὕστερα μέ τούς ὑπόλοιπους, ἔστω κι ἂν καταβάλλει γι' αὐτό τιτάνεια προσπάθεια, μέ καθημερινή προσευχή στόν προσωπικό τῆς Γεθσημανῆς κήπο, ὅπου καθαρά ἀκούγονται, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή τά βήματα τοῦ ὄχλου (πρβλ. Ματθ. 26, 47), πού δέν συμπονεῖ, δέν κατανοεῖ, δέν συνδιαλέγεται. Μόνο τό ὅποιο «σταυρωθήτω» (πρβλ. Λκ. 23, 22) ξέρει νά καταθέτει ὡς ἀντίτιμο «ἀντί ἀγαθῶν ὧν ἐποίησε» αὐτός ὁ κακόμοιρος ὁ παπᾶς. Γιατί μέλημα τοῦ κάθε γονιοῦ/συζύγου εἶναι νά ἐδραιώσῃ στό σπίτι του, μαζί μέ τήν εἰρήνη, καί τήν ἐμπιστοσύνη, πάνω στίς ὁποῖες χτίζεται τό οἰκοδόμημα τῆς ἀγαπητικῆς σχέσεως. Ὅπως ἐπίσης κουράγιο ἀντλεῖ κι ἀπό τίς ὥρες τῆς ἡσυχίας στό κελλίο του, ὅπου μπορεῖ καί διαλέγεται μέ τόν ἑαυτό του καί τό Θεό σέ ζητήματα ὀριακά καί φυσικά ἀναμένοντα τήν ἀπάντηση πρῶτα ἀπό Ἐκεῖνον.

Φυσικά ἐδῶ θά ἦταν καλό νά εἰπωθεῖ κάτι καί γιά τό μεγάλο ζήτημα τῆς ἐξομολογήσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ ιερέα.

Ὅμως αὐτό εἶναι ἕνα μεγάλο κεφάλαιο, τό ὅποιο ἀπαιτεῖ συζήτηση καί ἀνάλυση πραγματική καί ὄχι ἐπιφανειακή. Τό μόνο πάντως πού μπορῶ νά καταθέσω εἶναι τό ἐξῆς. Καλό εἶναι νά ἔχει ἡ οἰκογένεια κοινό πνευματικό, ὅμως αὐτό δέν εἶναι καί τό ἀπαραίτητο. Γιατί, κατά τή γνώμη μου, τό πρῶτο ζητούμενο εἶναι νά καταφέρει ὁ ιερέας, ἔστω καί τυπικά, νά καταστεῖ αὐτός ὁ πρῶτος πνευματικός πατέρας τῆς οἰκογενείας, ἔτσι ὥστε νά ὑπάρχει ἡ ἐμπιστοσύνη μεταξύ ὄλων τῶν μελῶν της. Κάτι πού φαίνεται, καί εἶναι, πολύ δύσκολο, ἔως καί ἀκατόρθωτο κάποτε, ὅταν πολλά ζητήματα, προσωπικά, κοινωνικά, διοικητικά, δέν τό ἐπιτρέφουν. Γιατί ὑπάρχουν κι αὐτά. Ὅσον ἀφορᾷ δέ τήν πνευματική ζωή τοῦ καθενός μέσα στήν ιερατική οἰκογένεια, αὐτό εἶναι ἕνα ζήτημα καθαρά προσωπικό κι ὄχι προβολῆς ἢ δημοσίων σχέσεων: ὅπου δηλαδή ἀναπαύεται κανεῖς, αὐτό, νομίζω, πῶς εἶναι τό πιό σωστό καί «πρός οἰκοδομήν» (πρβλ. Ἐφεσ. 4, 29) θεωρούμενο.

Εἶναι ὀρθό ἐπίσης ἡ ιερατική οἰκογένεια νά καταστεῖ, ὅσο φυσικά οἱ δυνατότητες καί οἱ συγκυρίες τό ἐπιτρέφουν, ὑπόδειγμα γιά τήν κοινότητα πού ζεῖ καί κινεῖται, καί εὐρύτερα γιά τήν κοινωνία. Καί κανένας κληρικός, πιστεύω, πῶς δέν ἐπιθυμεῖ νά ἔχει προβληματική οἰκογενειακή ζωή στό σπίτι του, ἡ ὁποία κάποτε ἀντανακλᾷ στήν ιερατική του διακονία, ἀλλά καί στήν ἐνορία του. Ὡστόσο, ἐπειδή κι αὐτό συμβαίνει, ἀπαιτεῖται ἡ συνεργασία ὅσων πράγματι ἀγαποῦν τήν Ἐκκλησία καί τούς λειτουργούς της, ὥστε νά τούς ἀντιμετωπίζουν μέ πνεῦμα φιλευσπλαχνίας καί φιλοτιμίας προσευχόμενοι καί γι' αὐτούς. Γιατί τό ἔχουν ἀνάγκη, ὅπως καί ἐκεῖνοι.

Τά ιερά ἄμφια καί ἡ ἐξωτερική περιβολή τοῦ Ὁρθόδοξου Κλήρου*

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κυροῦ Χριστοδούλου (†)

ΟΠΡΩΤΟΣ ΛΟΓΟΣ γιά τόν ὁποῖο συγκα-
λείται ἡ παροῦσα Ἡμερίδα, εἶναι
αὐτή ἡ περιστολή τῆς ἀσυδοσίας, ἡ
ὁποία παρατηρεῖται σέ ὅλες τίς λειτουρ-
γικές τέχνες καί βεβαίως καί στόν τομέα
τῶν ἱερῶν ἀμφίων. Καί αὐτός ὁ τομέας
ἔχει ὑποστεῖ τήν ἰδία ἐπίδραση τήν ὁποία
ἔχουν ὑποστεῖ καί ὅλες οἱ ἄλλες λειτουρ-
γικές τέχνες. Διότι μήπως κανεῖς ἀπό
ἐμᾶς σκέφθηκε ποτέ, ὅταν πηγαίνει π.χ.
νά ἀγοράσει μία στόφα γιά νά ράψει ἕνα
ιερό ἄμφιο, ἄν αὐτή ἡ στόφα εἶναι τῆς
Παραδόσεώς μας ἢ τά σχήματα ἢ τά
χρώματα τά ὁποῖα ἔχει; Ἀντιθέτως, ὅ,τι
μᾶς προσφέρει ὁ ἔμπορος αὐτό καί
παίρνομε, καί μάλιστα τίς περισσότε-
ρες φορές ὅσο πολυτελέστερο εἶναι τόσο
περισσότερο ἐλκύει τήν συμπάθειά μας
καί τήν ἐπιλογή μας. Αὐτά ὅλα εἶναι θέ-
ματα τά ὁποῖα ἄπτονται τῆς Παραδόσε-
ώς μας. Νομίζετε πώς εἶναι θέμα τό
ὁποῖο ἀνάγεται στήν ἐπιλογή τοῦ καθε-
νός μας, τί θά βάλει π.χ. ὁ ἱερεὺς πίσω
ὡς πόλον στό φελόνιό του;

Τά ἄμφιά μας δέν εἶναι ἰδιωτική ἐνδυ-
μασία μας. Δέν εἶναι ὅπως τό ἀντερὶ μας,

τό ὁποῖο μπορούμε νά τό κατασκευά-
σουμε χρησιμοποιοῦντες οἰοδήποτε
ὑφασμα, ἐνός βεβαίως συγκεκριμένου
χρώματος. Τά ιερά ἄμφια εἶναι ἄμφια
λειτουργικά, ἀνήκουν στήν Ἐκκλησία
καί τήν Παράδοσή μας. Αὐτά ὅλα πού
σᾶς λέγω εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ περισσό-
τεροι ἀγνοοῦν.

[...] Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐκεῖνο πού
ἔχει σημασία εἶναι ὅτι θά πρέπει κάποτε
νά γνωστοῦν τά στοιχεῖα τῆς Παράδοσης
πού συνθέτουν αὐτό τόν χῶρο καί τά
πλαίσια μέσα στά ὁποῖα θά κινούμεθα
καί ἐμεῖς σήμερα. Αὐτό δέν σημαίνει
πώς ἐμποδίζουμε τήν ἀνάπτυξη τῆς τέ-
χνης. Αὐτό πρέπει νά ὑπάρχει, ἀλλά,
ὅπως πάντοτε λέμε, οἱ ἐξελίξεις πρέπει
νά κινοῦνται μέσα στά εὐρέα πλαίσια τά
ὁποῖα συνθέτουν αὐτό τό ὁποῖο λέμε
Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνα ἄλλο θέμα τό ὁποῖο συνάπτεται
μέ τά ιερά ἄμφια εἶναι ἡ πολυτέλεια τῶν
ἀμφίων αὐτῶν καί στό σημεῖο αὐτό θά
πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι ὑπάρχουν
διαφέρουσες ἀπόψεις. Ὑπάρχουν ἐκεῖ-
νοι οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται ὅτι τά ιερά

* Στίς σελίδες αὐτές θά ἀναδημοσιεύσουμε ὀρισμένα κείμενα, ἢ ἀποσπάσματα κειμένων, εἰσηγήσε-
ων τῆς Ἡμερίδας, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε τό 2001, μέ φορέα τήν Συνοδική Ἐπιτροπή Ἐκκλησια-
στικῆς Τέχνης καί Μουσικῆς καί θέμα «Τά ιερά ἄμφια καί ἡ ἐξωτερική περιβολή τοῦ Ὁρθόδοξου Κλή-
ρου». Τά κείμενα αὐτά ἐκδόθηκαν τό 2002 στή σειρά «Ποιμαντική Βιβλιοθήκη» τοῦ Κλάδου Ἐκδόσε-
ων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε. Τά ἀποσπάσματα πού δημοσιεύονται προέρχονται ἀπό τίς σελίδες 16-19.

ἄμφια θά πρέπει νά εἶναι ἀπλά, νά εἶναι λιτά, νά μήν ἔχουν καμία σχέση μέ τήν πολυτέλεια. Μάλιστα στό σημεῖο αὐτό ἐπικαλοῦνται καί τόν ΚΖ' Κανόνα τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Θέλω νά κάνω τήν διευκρίνιση, παρὰ τό ὅτι δέν τοποθετοῦμαι ἀπέναντι στό πρόβλημα, ὅτι ὁ ΚΖ' ἱερός Κανών δέν ἀναφέρεται στά ἄμφια, ἀλλά στήν καθημερινή ἐνδυμασία τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ἡ ὁποία, ὅπως λέγει ὁ Κανών, δέν πρέπει νά ἔχει τίποτε τό πολυτελές καί ἐξεζητημένο. Δηλαδή τήν ἐποχή ἐκείνη δέν ὑπῆρχαν εἰδικές ἀμφιέσεις γιά τούς κληρικούς. Ὑπῆρχε ἡ καθιερωμένη γιά ὅλο τόν κόσμο καί ἐπειδή φαίνεται ὅτι ὑπῆρχαν περιστατικά κατὰ τά ὁποῖα ὀρισμένοι κληρικοί μιμοῦνταν τούς κοσμικούς στήν πολυτέλεια, εἴτε τῶν ὑφασμάτων, εἴτε τῶν χρωμάτων τῆς καθημερινῆς τους ἐνδυμασίας, ὁ ἱερός Κανών ἔρχεται καί ἐπιβάλλει στους κληρικούς νά εἶναι σεμνοί στήν ἐνδυμασία τους. Ἀλλά ἐπαναλαμβάνω, στήν καθημερινή τους ἐνδυμασία. Ὁ Κανών ἀναφέρεται στό ἐνδυμα καί ὄχι στό ἄμφιο. Τό λέγω, γιατί πολλές φορές χρησιμοποιεῖται ὁ Κανών γιά νά πολεμηθεῖ

ἡ ἄποψη ὅτι μερικά ἄμφια εἶναι πολυτελῆ καί ἐπομένως ὁ ἱερός Κανών τά ἀπαγορεύει.

Ὑπάρχουν καί ἄλλοι οἱ ὁποῖοι εἶναι τεταγμένοι ὑπέρ τῶν πολυτελῶν ἀμφίων καί βέβαια καί αὐτοί, ὑποθέτω, ἔχουν τούς λόγους των, διότι πράγματι μέσα στήν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας προσφέρουμε ὅ,τι ἱερότερο, καλύτερο, ὁμορφότερο καί ἀρτιότερο ὑπάρχει, διότι λατρεύουμε τόν Θεό ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μας καί ἐξ ὅλης τῆς διανοίας μας. Γι' αὐτό ἄλλωστε, εἶναι γνωστό ἀπό τήν Παράδοση καί στά περασμένα χρόνια, ὅτι οἱ παλαιότεροι Πατέρες μας, καί αὐτοί ἀκόμη πού ἀσκήτευαν στό Ἅγιον Ὄρος, εἶχαν παρὰ ταῦτα τέτοια πολυτελῆ ἄμφια, τά ὁποῖα βλέπουμε νά ὑπάρχουν σήμερα στά μοναστήρια ἢ νά ὑπάρχουν στά μουσεῖα.

Ἡ Ἐκκλησία, μέσα ἀπό τίς ἐκκλησιαστικές τέχνες, ὀδηγοῦσε στήν προαγωγή τοῦ πολιτισμοῦ μας. Γι' αὐτό οἱ ἱεροῖ Ναοί καί τά ψηφιδωτά, οἱ ἀγιογραφίες, πού ἐντάσσονται στίς λειτουργικές τέχνες ἦταν ὅ,τι καλύτερο εἶχε νά ἐπιδείξει ἡ κάθε ἐποχή.

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

Ο ΟΣΙΟΣ ΔΑΒΙΔ γεννήθηκε στό μέσο τῆς Τουρκοκρατίας, στήν Γαρδινίτσα, χωριό τῆς ἐπαρχίας Λοκρίδος, γύρω στό 1485, σύμφωνα μέ τά υπάρχοντα στοιχεία τῆς βιογραφίας του. Μεγάλωσε σέ θεοσεβῆ λευιτική οἰκογένεια. Ὁ πατέρας του ἦταν ιερέας καί λεγόταν Χριστόδουλος καί μητέρα του ἦταν ἡ πρεσβυτέρα Θεοδώρα. Εἶχε ἕνα ἀδελφό καί δύο ἀδελφές. Ἡ παιδική του ζωή ἦταν ιδιαίτερα χαριτωμένη, ὀλόκληρα μερόνυχτα ἀφιέρωνε προκειμένου νά βρισκεται κοντά στήν ἐκκλησία. Κάποια στιγμή οἱ γονεῖς τοῦ μικροῦ Δαβίδ, ὁ ὁποῖος ἦταν μόλις τριῶν χρόνων, ἀνησυχοῦσαν γιατί ἔλειπε γιά ἕξι ἡμέρες ἀπό τό σπίτι. Τό Σάββατο, πού ὁ πατέρας του πῆγε στό Ναό γιά τόν ἑσπερινό, βρῆκε τό μικρό Δαβίδ νά προσεύχεται μπροστά στίς εἰκόνες τῶν Ἁγίων. Ἐκτοτε οἱ γονεῖς του φρόντισαν νά τοῦ μάθουν γράμματα. Ἦταν μόλις δεκαπέντε χρόνων ὅταν ἀκολούθησε μέ τή θέλησή του τόν ιερομόναχο γέροντα Ἀκάκιο, ἔγινε ὑποτακτικός του καί τόν ἀκολούθησε στό Μοναστήρι κάτοντας νηστείες, ἀγρυπνίες, προσευχές. Ἀκολούθησε τό γέροντα Ἀκάκιο, ὅπου καί νά πῆγαινε, σέ ὅλα τά μέρη τῆς Ἑλλάδος. Στό Μοναστήρι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου στήν Ὅσσα, ὁ Δαβίδ χειροτονεῖται

Διάκονος μπαίνοντας καί ἐπίσημα στό ἱερό Θυσιαστήριο.

Ἀκολούθησε «ἀνώτατες σπουδές στό πανεπιστήμιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς», πού λέγεται Ἰ. Μ. Μεγ. Λαύρας στό Ἅγιο Ὅρος, ἐκεῖ ἔμεινε δύο χρόνια. Τά Χριστούγεννα τοῦ 1519 ὁ Ἀκάκιος χειροτονεῖται Ἐπίσκοπος Ἄρτης καί Ναυπάκτου ἀπό τόν Πατριάρχη Θεόκλητο τόν Α' (1513-1522). Ὅταν πῆγε στήν Ἄρτα, τό 1520, πῆρε μαζί του τόν ὑποτακτικό του καί πνευματικό του παιδί, τόν Δαβίδ.

Τό 1520, τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, πῆρε τό χάρισμα τῆς ἱερωσύνης στό βαθμό τοῦ πρεσβυτέρου, στήν Μητρόπολη τῆς Ἄρτας. Τό φθινόπωρο τοῦ ἰδίου χρόνου πάροθηκε ἡ μεγάλη ἀπόφαση ἀπό τόν ἐπίσκοπο Ἀκάκιο νά τοποθετηθεῖ ὁ Δαβίδ ἡγούμενος στήν Ἰ. Μ. τῆς Παναγίας τῆς Βαρνάκοβας. Ὁ Δαβίδ ἀποδέχτηκε τήν πρόταση καί ἔγινε ὑπόδειγμα τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Ὡς ἡγούμενος ὑπηρέτησε στό Μοναστήρι ἀπό τό 1520 ὡς τό 1532.

Ὡς νέος ἡγούμενος, ἀνοιξε μέ γενναϊοδωρία τό πλούσιο θησαυροφυλάκιο τῆς ἀγγελικῆς του ψυχῆς μεταδίδοντας ἀγάπη, βοήθεια, παρηγοριά. Πολλές φορές πόνεσε καί δάκρυσε. Δώδεκα ὀλόκληρα χρόνια

* Ἀπό τό βιβλίο τοῦ Χρήστου Γερ. Σιάσου: «Οἱ Ἅγιοι τῆς Αἰτωλοακαρνανίας», Μεσολόγι 2009, σσ. 64-68.

ὡς καλὸς γεωργὸς τῶν πιστῶν «ἔσπερνε» τὸ λόγῳ τοῦ Θεοῦ, ἀγωνιζόταν, ἔτσι ὥστε ὅλοι νὰ εἶναι ἀγαπημένοι.

Ὁ Ὅσιος Δαβίδ ἀκολουθεῖ πιστὰ τὸ μέγαλο του προστάτη, τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο. Στὸ μοναστήρι, στή Βαρνάκοβα, ὁ Ἅγιος Ἠγούμενος δημιούργησε μία σχολή εὐρύτερης μάθησης, ἔτσι ὥστε ὅλα τὰ ἑλληνόπουλα, μέσα ἀπὸ ἐκλεκτοὺς καλογεροδιδασκάλους νὰ μαθαίνουν γράμματα, παρά τὴν αὐστηρὴ ἀπαγόρευση τοῦ κατακτητῆ. Ὡς ἄριστος γνώστης τῆς θεολογίας, τῆς φιλολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας, ὁ Δαβίδ ἀναλαμβάνει τὴν ἐποπτεία τῶν λογίων Μοναχῶν στὸ διδασκαλικὸ τους ἔργο.

Τὸ 1530 μέ συνοδεῖα κληρικῶν ἐπισκέπτεται τὸ Μοναστήρι ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας ὁ Α' (1522-1545). Ἡ ἐπίσκεψη αὐτῆ θεωρήθηκε σταθμὸς στὴν ἱστορία τῆς Μονῆς. Μέ τὴν ἐπίσκεψη αὐτῆ ὁ Πατριάρχης ἀναγνώρισε τὸ θεάρεστο ἔργο καὶ τὴν ἀγιοσύνη τοῦ Δαβίδ· ἔτσι, τοῦ πρότεινε τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖο ὁ Ἅγιος ἀρνήθηκε, θέλοντας νὰ παραμείνει στὸ Μοναστήρι τῆς Παναγίας ὡς πνευματικὸς πατέρας ὅλης τῆς περιοχῆς.

Μέ τὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου ἦταν ὁ προστάτης, ὁ καλὸς σύμβουλος, ὁ παρηγορητῆς, ὁ δάσκαλος, ὁ μεγάλος γιατρός τῶν ψυχῶν. Πονοῦσε, ἔκλαιγε ὅταν ἔβλεπε ταλαιπωρημένους ἀνθρώπους, γι' αὐτὸ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μαθητῆς του τοὺς κρατοῦσε οἰκότροφους στὸ Μοναστήρι καὶ ὄχι μόνον, προσέφερε ἄσυλο σέ ὅλους ὄσους κυνηγοῦσαν οἱ Τοῦρκοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔδινε καταφύγιο στίς ὑπόγειες κρύπτες του.

Τὸ 1532 περίπου, κάποια ἑλληνόπουλα, αἰχμάλωτα τοῦ πασᾶ στή Λειβαδιά, δραπετεύσαν καὶ ὅπως λένε οἱ γραφές πῆγαν στὸν Ἅγιο Δαβίδ, στὸ Μοναστήρι, γιὰ νὰ σωθοῦν. Ὁ πασᾶς ἔδωσε ἀμέσως διαταγή νὰ συλληφθεῖ ὁ Ἅγιος καὶ νὰ ὀδηγηθεῖ

μπροστά του. Ὁ Δαβίδ βασανίζεται σκληρὰ ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ πασᾶ στή Λειβαδιά. Στὸ τέλος τὸν κρέμασαν καὶ τὸν ἄφησαν ἐκεῖ ὧρες πολλές, ὥσπου κάποιοι πλούσιοι Λειβαδιῶτες πού ἀγαποῦσαν τὸν Ἅγιο, πλήρωσαν τὸν πασᾶ καὶ τὸν πῆραν. Ὁ Ἅγιος καταπληγμένος ἔφυγε ἀναζήτωντας τὴ γαλήνη σέ ἄλλα μέρη. Ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ πάει νὰ «σπείρει» καὶ σέ ἄλλους πνευματικὸς ἀγρούς, σέ ἄλλες ψυχές πού ἦσαν στερημένες τὸ λόγῳ τοῦ Θεοῦ.

Πῆγε στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του, τὴν Εὐβοία, ὅπου ἔφτιαξε ἓνα νέο Μοναστήρι στή Λίμνη Εὐβοίας, στὸ χωριὸ Ροβιές, ἀφιερωμένο στή Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὑπὸ τὴν καθοδήγησή του, ἐξελίχθηκε σέ μεγάλο ἐργαστήρι ἀρετῆς, ἀγάπης καὶ εἰλικρινοῦς μετάνοιας, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἅγιος θεωρεῖται ὅτι εἶναι ὁ Ἅγιος τῆς μετάνοιας ὅπως ἡ Ἁγία Παρασκευὴ θεωρεῖται θεραπεύτρια γιὰ τίς ἀσθένειες τῶν ματιῶν καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι θεραπευτῆς τῶν ἀσθενειῶν.

Στὸν τόπο αὐτὸ ὁ Ὅσιος Δαβίδ ἔζησε τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς του καὶ λίγο πρὶν κοιμηθεῖ εἶπε: «Ἴδου ἀδελφοί, ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἦλθε».

Πολλὰ θαύματα γίνονται ἀπὸ τὸν Ὅσιο πρὶν ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κοίμησή του. Πέθανε ὅταν ἔφθασε σέ βαθιὰ γεράματα, γύρω στὸ 1570.

Ἡ ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴ μνήμην του τὴν 1η Νοεμβρίου κάθε χρόνο. Τὰ Ἱερά Λείψανα τοῦ Ὁσίου φυλάσσονται στὸ Μοναστήρι τοῦ Γέροντα Δαβίδ στήν Εὐβοία. Ὑπάρχουν ἀκόμη, ἡ ράβδος του, τὸ πετραχίλι του καὶ τὸ θυμιατήρι του. Τὴν βιογραφία του τὴν ἔγραψε ὁ μαθητῆς του Μοναχὸς Χριστόφορος καὶ τὴν ἀκολουθία του ὁ Ἐπίσκοπος Ταλαντίου Νεόφυτος (κατὰ κόσμον Νικόλαος Μεταξᾶς, 1762-1861).

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

Κύριε Διευθυντά,

Μέ λάδι πού φέραμε ἀπό τόν Πανάγιο Τάφο τοῦ Κυρίου στά Ἱεροσόλυμα, κατά τό ὁδοιπορικό προσκύνημα (7-13 Σεπτ.) τῆς Ἑνορίας Ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ Βελβεντοῦ, τελέσαμε (Τετάρτη, 19 Σεπτ. 2012), Εὐχέλαιο στόν ὁμώνυμο Ἱερό Ἑνοριακό Ναό.

Τό συναίσθημα τοῦ κόσμου εἶναι σύνθετο. Διακατέχεται ἀπό ἀγωνία γιά τήν παραλυσία τῆς οικονομικῆς καί ἐργασιακῆς πλευρᾶς τοῦ συλλογικοῦ βίου, ἀλλά δέν παραδίδεται σ' αὐτήν, δέν ἀπελπίζεται, δέν καταβάλλεται καί δέν παροπλίζεται. Ἡ προσφυγή του στήν Ἐκκλησία σημαίνει, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐνδόμυχη πίστη, πού μεταφράζεται ὡς ἐμπιστοσύνη στό ἱστορικό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, στήν ἀνακάλυψη μιᾶς κοινωνίας μέ χαρακτηριστικά ἀνοιχτῆς φιλαδελφίας μέ πρωτογενές ὕλικό τήν ἀμαυρωθεῖσα (ὥστόσο ὑπαρκτή ἀκόμα στόν καθένα ἄνθρωπο καί λαό) εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ὡς σημεῖο γνωριμίας, ἐπαφῆς, διαλόγου καί συν-ὑπαρξης. Αὐτό πού ἀναζητᾶ ὁ κόσμος, τό ἔχει ἡ Ἐκκλησία καί ὡς μέθοδο κάθαρσης καί φωτισμοῦ, ἀλλά καί ὡς ἐμπειρία κοινῆς ζωῆς μέ τό Θεό καί τόν καθένα (διαφορετικό) ἄνθρωπο, ὡς ἀσύνορη οἰκουμενική θε-ανθρώπινη κοινωνία.

Τό ζητούμενο εἶναι ἡ ἐνότητα τοῦ κόσμου, ἀλλά καί ὁ τρόπος μέσῳ τοῦ ὁποίου ἡ ἐνότητα θά γίνει πράξη ὁρατή καί βιώσιμη. Γιατί δέν μπορεῖ νά εἶναι βιώσιμη καί ἀνεκτῆ ἡ διαίρεση, ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, τό ἀβυσσαλέο μῖσος πού σκοτώνει καί σέ καιρούς εἰρήνης.

Τό ζήτημα εἶναι πῶς θά ὑπερβροῦμε λαοί καί κοινωνίες τά τείχη, τά ὅποια, φίλαρχοι πυρῆνες φυλάρχων (ἐθνικῶν καί τοπικῶν ἐπιπέδων) τεχνηέντως καλλιεργοῦν καί ἐνισχύουν, προκαλώντας τύφλωση καί συλλογικούς ἀνόητους φανατισμούς, μέ δημοκρατικοφανῆ ἐπιχειρήματα εὐζωίας μέσα στήν ὠραιοποιημένη κλειστότητα.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου προσφέρει πολύ ὕλικό γιά μελέτη καί σκέψη. Ὁ λαός ἀπευθύνεται στή Θεοτόκο καί ζητεῖ ἀπό αὐτήν συνέργεια στήν αὐτοκάθαρση καί τό φωτισμό του: “τόν νοῦν μου καθάρισον, τόν ἐσπιλωμένον, πάσαις ἁμαρτίαις, καί καταγώγιον τερπόν, τῆς ὑπερθέου Τριάδος ποιήσον...”. Στόν ἴδιο στόχο ἀποβλέπει καί ἡ προτροπή τοῦ Παύλου, τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν: καθαρίσωμεν ἑαυτούς ἀπό παντός μολυσμοῦ σαρκός καί πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

Κωνσταντῖνος Κώστας, παπαδάσκαλος

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Ἐπιμέλεια: Σταῦρος Τερζῆς

- Ἁγίου Νικοδήμου Ἁγιορείτου: *Νέα κλίμακα. Ἐρμηνεία τῶν ἀναβαθμῶν τῆς Ὀκτωήχου*, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 2009.
- Ἀθανασίου Δημητρίου (πρωτοπρ.): *Ὁ θάνατος καί ἡ πέραν τοῦ τάφου ζωή*, ἔκδ. Ἄθως-Σταμούλη, Ἀθήνα 2012.
- Βαρθολομαίου (Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου): *Λόγοι. Τόμος ΚΑ΄*, ἔκδ. Φανάριον, Ἀθήνα 2011.
- Ἐφραίμ Βατοπαιδινῶ (ἀρχιμ.): *Ἀθωνική παρουσία*, ἔκδ. Ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Ἄγιον Ὄρος 2012.
- Ζάχαρου Ζαχαρία (ἀρχιμ.): *Ὁ κρυπτός τῆς καρδιάς ἄνθρωπος*, ἔκδ. Ἱερά Σταυροπηγίακή Μονή Τιμίου Προδρόμου, Ἔσσεξ Ἀγγλίας 2011.
- Κολλᾶ Ἀθανασίου (ἀρχιμ.): *Ὁ μετέωρος ἄνθρωπος καί ὁ Θεάνθρωπος λυτρωτής του*, Βόλος 2011.
- Καραστάθη Κωνσταντίνου: *Μέγας Κωνσταντίνος. Κατηγορίες καί ἀλήθεια*, ἔκδ. Ἄθως, Ἀθήνα 2012.
- Καρούσου Καλλινίκου (Μητρ. πρώην Πειραιῶς): *Ὁ βίος καί ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Εὐλαβική προσέγγιση*, τόμος πρῶτος, ἔκδ. Χρυσοπηγή, Ἀθήνα 2012.
- Νικηφόρου Θεοτόκη: *Ἀληθινή μετάνοια, ψυχοσωτήρια ἐξομολόγηση*, ἔκδ. Σταυροπηγίακή καί Συνοδική Ἱερά Μονή ὁσίου Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, Κάλαμος 2012.
- Πολυκρέτη Εἰρήνης: *Πανηγυρική Ἀσματική Ἀκολουθία τῶν Ὁσίων καί Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου καί Νικολάου τοῦ Πλανᾶ τῶν Ναξίων*, ἔκδ. Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος «Λυδία», Ἀθήνα 2011.
- Σάββα Ἁγιορείτου (ιερομονάχου): *Τί εἶναι ἡ θεία Λειτουργία καί πῶς θά τή ζήσουμε*, ἔκδ. Ἱερόν Κελλίον «Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου» Κερασιά, Ἄγιον Ὄρος 2009.
- Σάββα Ἁγιορείτου (ιερομονάχου): *Τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας κατά τόν Γέροντα Πορφύριον τόν Ἁγιορείτη*, ἔκδ. Ἱερόν Κελλίον «Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου» Κερασιά, Ἄγιον Ὄρος 2010.
- Σκιαδαρέση Ἰωάννη (ιερέως): *Ἡ δυναμική τοῦ σώματος. Ἐρμηνευτική προσέγγιση τοῦ Β΄ Κορ. 5,1-10*, ἔκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2012.
- Συλλογικό ἔργο: *Τά λόγια σου σάν μέλι. Σύγχρονες ἀναγνώσεις στούς Ψαλμούς*, ἔκδ. Ἐν πλῶ, Ἀθήνα 2012.
- Τσάγκα Ἰωάννη: *Τό παιδί τῆς σχολικῆς ἡλικίας καί ὁ ἔφηβος μαθητής στήν ἐκκλησιαστική κοινότητα. Θεωρητική καί ἐμπειρική προσέγγιση*, ἔκδ. Κυριακίδη, Ἀθήνα 2012.

- Πρωτ. Στυλιανού Θεοδωρογλάκη: *Ὁρθόδοξη Παράδοση, Θεία Λειτουργία. Θεολογικές - Ἐκκλησιολογικές Προσεγγίσεις*. Χανιά 2011.

Μέ ἐμπειρία πενήντα ἐτῶν ἱερατικῆς διακονίας καί συνειδητή ἀγάπη γιά τούς ἀνθρώπους, μέ γλώσσα καλλιεργημένη καί διαυγή, χωρίς εὐσεβισμούς ἢ γλυκερές προτροπές, μέ πολυάριθμα σύντομα κείμενα, στά ὁποῖα ὅμως ὀλοκληρώνει θεματικές ἐνότητες, ὁ π. Στυλιανός ἀποσκοπεῖ νά βοηθήσει τόν ἀναγνώστη του νά κατανοήσει κάθε βῆμα στήν θεία Λειτουργία, ἀναλύοντας καί ἐρμηνεύοντας καί ὄλες τίς πιθανές καί ἐφικτές λειτουργικές προεκτάσεις της. Ἀπευθύνεται σέ κληρικούς καί λαϊκούς, πού θά ἤθελαν νά ἐμβαθύνουν στό θέμα πού, ὅσο καί ἂν νομίζουμε ὅτι τό γνωρίζουμε, πάντοτε ὑπάρχουν σημεῖα, τά ὁποῖα δέν κατανοοῦμε ἢ δέν τά προσέχουμε ὅσο χρειάζεται, μέ ἀποτέλεσμα νά μὴν ἐνεργοποιοῦνται οἱ ἐσωτερικές διεργασίες τοῦ ἀνθρώπου, πού βοηθοῦν νά ἀναπτύξει τόν μυστικό δεσμό μέ τόν Θεό.

- Πρωτ. Γεωργίου Θεοδωρῆ: *Θέματα Πνευματικῆς Ζωῆς. Ὁμιλίες. Θεσσαλονίκη*.

Τό βιβλίο ἀποτελεῖ καταγραφὴ μεγάλης σειρᾶς κηρυγμάτων τοῦ π. Γεωργίου, μέ ποικίλο περιεχόμενο, ἀναλόγως τῆς ἐορτῆς ἢ τῆς εὐκαιρίας γιά τήν ὁποία ἐκφωνήθηκαν, καλύπτοντας πλῆθος τίτλων καί ἐνδιαφερόντων. Τά κείμενα ἔχουν ἔκταση πού δέν κουράζει, εἶναι δομημένα ἔτσι ὥστε ὁ ἀναγνώστης νά διατηρεῖ στή σκέψη του τά κύρια σημεῖα τοῦ θέματος. Ἡ γλώσσα πού χρησιμοποιεῖ ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀπλή ἀλλά καλλιεργημένη καί καλλιειπής. Μικρές προτάσεις διατηροῦν ἀμείωτο τό ἐνδιαφέρον καί ἡ προσεγμένη σελιδοποίηση προσθέτει εὐχαρίστηση σ' ἐκεῖνον πού κρατεῖ τό βιβλίο. Ἀξιόλογο βοήθημα γιά ἐνδιαφερόμενους κληρικούς καί χρήσιμο ἀνάγνωσμα γιά κάθε λαϊκό πού θά ἤθελε νά κατανοήσει σημαντικά θέματα τῆς πίστης μας καί νά γνωρίσει βαθύτερα τήν προσφορά τῶν ἁγίων μας.

- Πρεσβ. Ἡλίας Γ. Διακουμάκος: *Πορεία καθημερινῆς ἀσκήσεως μέ πατερική σοφία καί διδαχή. Σειρά Α'.* Ἐκδόσεις Παρρησία.

Τό βιβλίο ἦρθε καθυστερημένα στά χέρια μας ἀλλά καί παρέπεσε, μέ ἀποτέλεσμα νά βρεθοῦμε στήν εὐχάριστη θέση νά τό παρουσιάσουμε μόνον τώρα καί νά ἀπολαύσουμε τήν πληθώρα τῶν ἀποσπασμάτων ἀπό λόγους τῶν Πατέρων, μικρά ἢ λίγο μεγαλύτερα ἀποσπάσματα, τά ὁποῖα μεταφράζει γλαφυρότατα ὁ συγγραφεὺς καί τά παραθέτει μέ πολύ προσεγμένο τρόπο σέ κάθε σελίδα τοῦ βιβλίου του, πού ταυτόχρονα εἶναι καί ἀπό μία σελίδα ἡμερολογίου. Μέ τόν τρόπο αὐτόν ὁ πατερικός λόγος, πάντοτε ἐπίκαιρος, γίνεται εὐκολότερα προσιτός καί βιώνεται ἀπό τόν διψασμένο πνευματικά καί ψυχικά ἄνθρωπο.

● Μέ τήν τέλεση τοῦ Ἁγιασμοῦ ἀπό τόν Σεβ. Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ, τέθηκε σέ λειτουργία στίς 1.10.12 τό πρόγραμμα τοῦ Ἰ. Ν. Εὐαγγελιστρίας Πειραιῶς «Ἐνορία ἐν δράσει. Γιά νά πάψει ἡ μοναξιά νά εἶναι ὁ μοναδικός μας σύμμαχος». Θά προσφέρονται εὐκαιρίες πολυποίκιλες καί καινοτόμες δράσεις μέ πλούσιο ὀρίζοντα ἐνδιαφερόντων, διότι ἡ ἐνορία, ὅπως παρατήρησε ὁ Προϊστάμενός της π. Γ. Γεωργακόπουλος, δέν εἶναι μόνο κέντρο λατρείας ἀλλά καί μέσο οἰκοδομῆς τῶν μελῶν της». «Σέ αὐτή τήν ἐνορία πραγματώνεται τό διηνεκές θαῦμα τῆς ἐκκλησίας μας» τόνισε ὁ Σεβ. Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ, ὑπογραμμίζοντας, πῶς μέ αὐτό τό πρόγραμμα «ἡ ἐρημιά τῶν πόλεων ὑπερβαίνεται μέ ἕναν τρόπο πού εἶναι θεοφιλέστατος». Ὁ Σεβ. Προικονήσου κ. Ἰωσήφ, μίλησε γιά τό ρόλο τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας στήν διατήρηση τῆς ταυτότητας τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ.

● Τήν Κυριακή μετά τήν 10^η Ὀκτωβρίου κάθε ἔτους, στήν Ἰ. Μ. Ἀργολίδος, ὅποτε συμπέσει (ἐφέτος ἦταν στίς 14.10.12), τιμῶνται οἱ Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκ. Συνόδου, πού συνῆλθε στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας καί ἀποφάσισε τήν ἀναστήλωση τῶν Εἰκόνων. Σκοπός τῆς πανηγύρεως εἶναι νά τιμῶνται μαζί οἱ τέσσερις ἅγιοι τῆς Κίου τῆς Μ. Ἀσίας: Εὐστάθιος, Ἐπίσκοπος Κίου, ὀσιομάρτυς Ἰγνάτιος (μαρτύρησαν κατά τήν εἰκονομαχία), ὁ ὀσιομάρτυς Μακάριος ὁ νέος, πού μαρτύρησε στήν Προῦσα τό 1590 καί ὁ νεομάρτυς Ἀθανάσιος. Ὁ ἑορτασμός λαμβάνει χώρα στόν Ἰ. Ν. Ἁγίας Εἰρήνης Ν. Κίου, ὅπου τά δύο πλάγια κλίτη εἶναι ἀφιερωμένα στούς Ἁγίους Ἰγνάτιο καί Μακάριο ἀντιστοίχως, καί φυλάσσεται εἰκόνα μέ τούς τέσσερις Ἁγίους. Σημειωτέον, ὅτι ἡ Κίος τῆς Μ. Ἀσίας ὑπῆρξε ἡ ἕδρα τῆς Ἰ. Μ. Νικαίας ἀπό τόν 16^ο αἰ., ὡς τήν Μικρασιατικὴ Καταστροφή.

● Ἐκοιμήθη στίς 14.10.12 στήν Κῶ, ὁ Ἀρχιμ. τοῦ Οἴκου. Θρόνου π. Γ. Σαρρῆς, σέ ἡλικία 86 ἐτῶν. Γεννήθηκε στήν Ἀντιμάχεια τό 1926. Χειροτονήθηκε Διάκονος καί Ἱερεύς τό 1951 καί ὑπηρέτησε σέ πολλές ἐνορίες τοῦ νησιοῦ. Χήρεψε ἀρκετά νέος καί ἀνέθρεψε τέσσερα παιδιά. Τό 1981 ἔλαβε τιμῆς ἕνεκεν ἀπό τόν μακαριστό Πατριάρχη Δημήτριο τό ὀφφίκιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τοῦ Οἴκου. Θρόνου.

● Μέ λαμπρές λατρευτικές ἐκδηλώσεις τιμήθηκε ἡ ἕκτη ἐπέτειος τῆς εὐρέσεως καί ἐπιστροφῆς τῆς κλαπέισης Θαυματουργοῦ Εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Ἑλωνας ἀπό τήν ὀμώνυμη Ἰ. Μονή τῆς Κυνουρίας. Ἡ ὑπόθεση αὐτή εἶχε συγχλονίσει τό πανελλήνιο καί εἶχε προκαλέσει παγκόσμιο ἐνδιαφέρον. Ἡ Ἰ. Εἰκὼν εὐρέθη καί στίς 1.10.06 ἐπιστράφηκε καί πανηγυρικῶς τοποθετήθηκε στόν μόνιμο θρόνο της, στό καθολικό τῆς Ἰ. Μονῆς. Στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καί τῆς Θ. Λειτουργίας, ἐκτός ἀπό τόν Σεβ. Μαντινείας καί Κυνουρίας κ. Ἀλεξάνδρου, συμμετεῖχαν οἱ Σεβ. Πατρῶν κ. Χρυσόστομος καί Ἱερισσοῦ κ. Θεόκλητος.

Μέ γενικό θέμα «*Ίερατική Οικογένεια*» πραγματοποιήθηκε στις 9.10.12 στις Κατασκηνώσεις τῆς Ἱ. Μ. Χαλκίδος στίς Ροβιές, τό 18^ο Ίερατικό Συνέδριο τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὑπό τήν προεδρία τοῦ Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου. Συμμετείχαν οἱ περισσότερες πρεσβυτέρες τῶν Ίερέων καί παιδιὰ ἱερατικῶν οικογενειῶν. Ἐκτός ἀπό τόν Σεβ. Χαλκίδος, εἰσηγήσεις ἔκαναν ὁ Πρωτ. Ἰω. Μάρκου, Προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Μαντουδίου, μέ θέμα «*Ἡ ἱερατική οικογένεια – Ὁ Ἱερεύς καλῶς προϊστάμενος τοῦ οἴκου του (Α΄ Τιμ. γ΄ 4-5)*», ἡ Πρεσβυτέρα κ. Μ. Ραμαντανάκη, σύζυγος τοῦ Ἱερέως π. Χαρ. Ραμαντανάκη, Ἐφημ. τοῦ Ἱ. Ν. Παναγίας τῆς Παραβουνιωτίσσης Ἐρετρίας, μέ θέμα «*Ἡ θέση καί ἡ εὐθύνη τῆς πρεσβυτέρας στήν οικογένεια*», ὁ κ. Βασ. Πολυκαρπίδης, υἱός τοῦ Πρωτ. Γ. Πολυκαρπίδη, Ἐφημ. τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Δημητρίου Χαλκίδος, μέ θέμα «*Ἡ ἐμπειρία τῶν παιδιῶν τῆς ἱερατικῆς οικογένειας*», ὁ Πρωτ. Ἱ. Θάνος, Ἐφημ. τοῦ Ἱ. Ν. Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἰσταιαίας, υἱός τοῦ Ἱερέως π. Δημ. Θάνου, μέ θέμα «*Τό παιδί παπᾶς τῆς ἱερατικῆς οικογένειας*», καί ἡ Πρεσβυτέρα κ. Ἀνθοῦσα Γκέκα – Βερνέζου, κόρη τοῦ Πρωτ. π. Ἰω. Βερνέζου, Προϊσταμένου τοῦ Ἱ. Π. Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσσου καί σύζυγος τοῦ Ἱερέως Ἱ. Γκέκα, Ἐφημ. τῆς Ἐνορίας Βλαχιᾶς Κηρέως, μέ θέμα «*Ἡ κόρη τῆς ἱερατικῆς οικογένειας πού ἔγινε πρεσβυτέρα*». Στίς συζητήσεις πού ἀκολούθησαν τούς δύο κύκλους εἰσηγήσεων πολλοί ἱερεῖς ἐξέφρασαν τίς ἐμπειρίες καί τούς προβληματισμούς τους.

Σύναξη γιά ὄλους τούς Πρεσβυτέρους καί τίς Πρεσβυτέρες τῆς ἐπαρχίας διοργανώθηκε τόν Σεπτέμβριο στήν Ἱ. Μ. Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως. Ὁμιλήτης ἦταν ὁ Πρωτ. π. Β. Θερμός, Θεολόγος - Ψυχίατρος, Κληρικός τῆς Ἱ. Μ. Θηβῶν καί Λεβαδείας, μέ θέμα «*Προβληματισμοί γιά τήν ὑγεία καί γιά τήν ψυχοσωματική ἐπιβάρυνση τῶν κληρικῶν καί τῶν πρεσβυτερῶν*». Στή Σύναξη, ἡ ὁποία ἔκλεισε μέ ἐποικοδομητικό διάλογο, συμμετείχε καί ὁ Σεβ. Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβας συνοδευόμενος ἀπό τόν Πρωτοσύγκελλο π. Διον. Πατσάνη.

Τό μέλος τοῦ Δ.Σ. Πρωτ. π. Γ. Κωνσταντίνου δημιούργησε καί ἀνάρτησε στό διαδίκτυο τήν ἰστοσελίδα τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος στήν διεύθυνση: <http://www.iersynklellados.blogspot.gr/>

Στή Σύναξη ὄλων τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων εἶναι ἀφιερωμένος ὁ Ἱ. Ναός τοῦ Γενικοῦ Νοσοκομείου Λευκωσίας τῆς Κύπρου, ὁ ὁποῖος ἐορτάζει στίς 17 Ὀκτωβρίου. Ἐπιλέχθηκε αὐτή ἡ ἀφιέρωση τοῦ Ναοῦ, διότι οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι ἦσαν ἱατροί πού ἔταξαν ὡς στόχο τῆς ζωῆς τους νά ὑπηρετοῦν τόν ἄρρωστο δωρεάν. Γι' αὐτό καί ὀνομάζονται Ἀνάργυροι (ἄνευ ἀργυρίου), δέν ἔπαιρναν χρήματα ἀπό τήν ὑπηρεσία τους ὡς γιανοῖ.

Στίς 23.09.12 στόν Ἱ. Μ. Ν. Ἀγίας Φωτεινῆς Ν. Σμύρνης ὁ Σεβ. κ. Συμεών χειροτόνησε σέ Διάκονο τόν κ. Ἰω. Πατίτσα. Ὁ νέος Διάκονος εἶναι ἔγγαμος, ὀδοντίατρος, καρπός τῆς κατηχητικῆς κινήσεως τῆς Ἀγίας Φωτεινῆς. Διετέλεσε Κατηχητής στήν Ἐνορία τῶν Ἀγ. Ἀναργύρων Ν. Σμύρνης καί ὑπηρέτησε ἀρκετά χρόνια ὡς νεωκόρος τῆς Ἀγ. Φωτεινῆς.

Α' Διεθνές επιστημονικό συνέδριο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ στις 12 και 13 Ὀκτωβρίου στό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἰ. Μ. Πεντέλης τό Α' Διεθνές Ἐπιστημονικό Συνέδριο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ τίτλο: «*Ἱστοριογραφία καί πηγές γιά τήν Ἑρμηνεία τοῦ 1821*», τό πρῶτο στή σειρά ἀπό δέκα συνέδρια γιά τήν Ἐθνεγερσία τοῦ 1821, ὑπό τόν γενικό τίτλο «*Δέκα Ἐπιστημονικά Συνέδρια γιά τά 200 χρόνια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*».

Εἰσηγήσεις ἔκαναν ὁ ἀκαδημαϊκός καί ἱστορικός τοῦ Νεωτ. Ἑλληνισμοῦ κ. Κων. Σβολόπουλος, ὁ καθηγητής ἐλβετικῶν πανεπιστημίων καί ἱστορικός Π. Τζερεμιᾶς, οἱ καθηγητές Γεράσιμος Ζῶρας καί Ἰωάννης Τσόλκας, ὁ τουρκολόγος καθηγητής Παρ. Κονόρτας, ὁ Πρωτοπρ. καθηγητής Γεώρ. Μεταλληνός, ἡ καθηγήτρια Νεοελ. Φιλολογίας Μ. Μαντουβάλου, ὁ δρ Ἀχ. Λαζάρου, βαλκανιολόγος, ἡ Δρ Μαρία-Ἐλευθερία Γιατράκου, φιλόλογος, ὁ Γ. Γεωργῆς, καθηγητής Πανεπιστημίου Κύπρου, ἡ Μ. Εὐθυμίου, καθηγήτρια Ἱστορίας στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, ὁ Ἀπ. Διαμαντῆς, πανεπιστημιακός, ὁ Γ. Καραμπελιάς, ἱστορικός ἐρευνητής, ὁ δρ Ἱστορίας Χαρ. Μηνάογλου καί διαβάστηκαν οἱ εἰσηγήσεις τῶν Γκρέγκορου Ἄρς, ρώσου ἱστορικοῦ, τῆς καθηγήτριας κ. Ἑλ. Ἀγ-

γελομάτη-Τσουγκαράκη καί τοῦ καθηγητῆ κ. Ἀθ. Καραθανάση.

Σέ γενικές γραμμές, ἀπό τήν πρόχειρη ἐκτίμηση τῶν συμπερασμάτων, ἀποδεικνύεται ἡ ὑπαρξη σημαντικοῦ ἄγνωστου σχετικοῦ ἱστορικοῦ ὕλικου σέ ξένα ἀρχεῖα, τόσο τῆς Εὐρώπης ὅσο καί τῆς Τουρκίας, ἡ διαστρέβλωση τῶν πληροφοριῶν ἀπό στρεβλές ἱστορικές ἐρμηνεῖες, ὁ ὑπερτονισμός τῆς ἐπίδρασης τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ καί τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως στήν ἔκρηξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἀπό φανατισμούς καί προκαταλήψεις, πού παραμέρισαν τήν σωστή ἀνάγνωση τῶν πηγῶν, παραβλέποντας τό αὐτονόητο, δηλαδή τίς ἀλλεπάλληλες ἀπόπειρες, πολύ πρῖν ἀπό τή Γαλλική Ἐπανάσταση γιά τήν ἀποτίναξη τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, καί παρασιωπώντας τόν σπουδαῖο ρόλο τῆς Ὀρθόδοξης Πίστης καί τόν ἔμφυτο πατριωτισμό τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων.

Στίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου παρέστησαν ἐκπρόσωπος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου (ὁ Παν. Μητροπολίτης Μαραθῶνος κ. Μελίτων) καί ἐκπρόσωπος τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας καί Θρησκευμάτων, Πολιτισμοῦ καί Ἀθλητισμοῦ. Τίς παρακολούθησε καί τίς δύο ἡμέρες σημαντικός ἀριθμός ἀκροατῶν.

Ἐπιμέλεια: Πρωτ. Γεωργίου Βαμβακίδη,
Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου
Ἰ. Μ. Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου,
Ἐκπροσώπου Τύπου Ι.Σ.Κ.Ε.

(Συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο τεῦχος)

4ον) Πόροι τοῦ Κλάδου: α) Μηνιαία εἰσφορά τῶν ασφαλισμένων, ἴση μέ 4% ὑπολογιζομένη ἐπί τῶν αὐτῶν ἀποδοχῶν πού ὑπολογίζεται καί ἡ εἰσφορά γιά τούς λοιπούς ασφαλισμένους τοῦ Τ.Π.Δ.Υ (δηλαδή ὅλους τούς Δημοσίους Ὑπαλλήλους). β) Οἱ πόροι ἀπό τό κληρικόσημο ὑπέρ τοῦ πρώην Τ.Α.Κ.Ε. πού προβλέπεται ἀπό τό ἄρθρο 2 τοῦ α.ν. τῆς 19/20 Νοεμβρίου 1935 “περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως τῶν νόμων 5439 κωδικοποιηθέντος διά τοῦ ἀπό 2/9/1932 διατάγματος καί 5889 περί Ἐνοριακῶν Ναῶν καί Ἐφημερίων τοῦ Ταμείου Ἀποδοχῶν καί Ἀσφαλίσεως Κλήρου τῆς Ἑλλάδος”, ὅπως οἱ τιμές τῶν πόρων αὐτῶν ἀναπροσαρμόστηκαν μέ τήν ἀριθμ. Φ. 60/3355/23-12-1991 (ΦΕΚ 13ΒΑ) ὑπουργική ἀπόφαση πού ἐκδόθηκε κατὰ ἐξουσιοδότηση τῆς παρ. 14 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ν. 1719/1994 (ΦΕΚ 183/ΑΑ).

Τονίζεται ἡ ἀπαραίτητη κληρικοσήμανση ὑπό τῶν Ἐφημερίων, τόσο στά παραστατικά τοῦ Ἰ. Ναοῦ (Μισθοδοτικές καταστάσεις, δαπάνες κ.λπ.) ὅσο καί στά διπλότυπα- ἔντυπα τῶν Ἱεροπραξιῶν, διότι τά ἔσοδα ἀπό τό κληρικόσημο ἀποβαίνουν στά ἐφ’ ἄπαξ τῶν Ἐφημερίων. Ἡ κληρικοσήμανση στά παραστατικά τοῦ Ἰ. Ναοῦ μπορεί νά καταβληθεῖ στό Ταμεῖο τοῦ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε χωρίς τό κληρικόσημο, ἀλλά μόνο μέ τήν ἀποστολή τῶν χρημάτων γιά τό σύνολο τῶν δαπανῶν μέ τό σχετικό Γραμματίο Εἰσπραξῆς τοῦ τοπικοῦ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. ἐκάστης Ἰ. Μητροπόλεως. Τό ποσοστό τοῦ κληρικοσήμου ἐπί τῶν παραστατικῶν εἶναι 4% στό σύνολο τοῦ παραστατικοῦ. Εἶναι λοιπόν πρός οἰκονομική ζημία τῶν Ἐφημερίων ἡ μή σωστή καταβολή τῶν κληρικοσήμων, τά ὅποια σήμερα κυκλοφοροῦν μόνο τῶν 2 καί 3 ΕΥΡΩ ἐνῶ ἄλλων χρηματικῶν ποσῶν ἔχουν καταργηθεῖ.

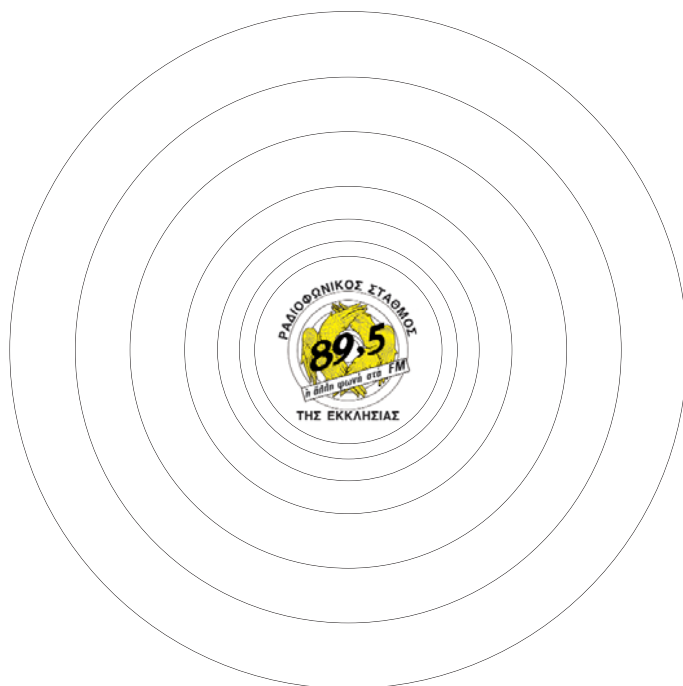
γ) Ἡ προβλεπόμενη ἀπό τό ἄρθρο 46 τοῦ ν. 1759/1988 (ΦΕΚ 50/ΑΑ) εἰσφορά ἐπί τῶν κηρωδῶν ὑλῶν. Οἱ πόροι τῶν περιπτώσεων β’Α καί γ’Α δύνανται νά ἀυξομειώνονται μέ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργοῦ Ἀπασχόλησης καί Κοινωνικῆς Προστασίας, ὕστερα ἀπό γνώμη τοῦ Δ.Σ. τοῦ Τ.Π.Δ.Υ., γιά τήν κάλυψη τῶν ἐλλειμμάτων τοῦ Κλάδου.

δ) Ἡ προβλεπόμενη εἰσφορά τῶν ἄρθρων 1 παρ. 4, 2 παρ. 1 καί 3 παρ. 1 τοῦ ν. δ. 228/1973 (ΦΕΚ 284/ΑΑ), ὅπως ἰσχύει κάθε φορά.

ε) Οἱ δωρεές, τά κληροδοτήματα, οἱ τόκοι καί οἱ πρόσοδοι περιουσίας τῶν κεφαλαίων καί τῆς περιουσίας τοῦ Κλάδου, καθώς καί κάθε ἄλλο ἔσοδο πού προέρχεται ἀπό νόμιμη αἰτία.

Είδοποίηση για τούς παραλήπτες τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημέριος»

Ἐνημερώνουμε τούς κληρικούς ἀναγνώστες τοῦ «Ἐφημερίου» ὅτι λόγω τοῦ τριπλασιασμοῦ τῆς ἀξίας τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν καί τῆς εὐρύτερης δυσμενοῦς οικονομικῆς καταστάσεως, τὰ Ἐκκλησιαστικά Περιοδικά ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ καί ΕΚΚΛΗΣΙΑ, μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τό παρόν δέν θά ἀποστέλλονται μέ τὰ Ἑλληνικά Ταχυδρομεῖα στήν διεύθυνσή σας, ἀλλά στίς κατά τόπους Ἱερές Μητροπόλεις, προκειμένου νά διανέμονται κατά τίς Ἱερατικές Συνάξεις στούς δικαιούχους Ἐφημερίου.

ΠΛΗΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
Αριθμός Άδειας
10

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθηναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203